

Congresbundel

NVK congres
Vrijdag 23 juni 2006

In het Kamerlingh Onnes gebouw van de
Faculteit der Rechtsgeleerdheid,
Universiteit Leiden

Ter inleiding

Vandaag - 23 juni 2006 - vindt het congres plaats van de Nederlandse Vereniging voor Kriminologie (NVK) in het twee jaar geleden in gebruik genomen Kamerlingh Onnes gebouw, waarin de juridische faculteit van de universiteit Leiden is gevestigd.

Net als in de afgelopen drie jaar is gekozen voor een 'marktdag' waar veel ruimte is voor het uitwisselen van recente onderzoeksresultaten en discussie.

De ochtend begint met een plenair gedeelte waarin prof. dr. Godfried Engbersen een lezing verzorgt, getiteld '*A Room with a View: Internationale migratie en criminaliteit*'

Vervolgens kunt u deelnemen aan drie van de 27 thematische sessies.

Hebt u uw keus nog niet gemaakt uit de meer dan 80 paperpresentaties, bladert u dan op uw gemak dit congresboek door, waarin een overzicht staat van de sessies en samenvattingen van de bijbehorende presentaties zijn weergegeven.

Tijdens de lunch zullen posterpresentaties worden verzorgd door studenten die het vak onderzoeksvaardigheden hebben gevolgd bij de bachelorvariant van de studie criminologie. U kunt een stem uitbrengen op uw favoriete posterpresentatie.

De dag wordt plenair afgesloten met een bijeenkomst waarin prijzen worden uitgereikt voor de beste scriptie en het beste boek op het terrein van Nederlandstalig criminologisch onderzoek (de Willem Nagelprijs) in de periode 2003-2005. Ook de presentatoren van de favoriete poster mogen een prijs in ontvangst nemen. Aansluitend is er een borrel.

Op deze plaats willen wij ook het Meijers Instituut, het onderzoeksinstituut van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid in Leiden, bedanken voor het te beschikking stellen van de zalen. Verder willen wij Sage Publications, London, bedanken voor het sponsoren van deze congresbundel.

Namens het NVK-bestuur wensen we u een plezierige dag waarop u vele interessante collega's zult ontmoeten

Martin Moerings, voorzitter van de NVK
André van der Laan, algemeen programmacoördinator

Organisatie

Nederlandse Vereniging voor Kriminologie (NVK)
www.criminologie.nl

In samenwerking met

Keynote congresorganisatie, Hilversum
www.keynote.nl

Tot 1 augustus 2006 is het mogelijk om bij de redactie een concreet voorstel (1-2 A4) in te dienen voor een te schrijven bijdrage (email: redactie-tvc-fdr@uva.nl. Website: www.criminologie.nl).

Uit de ingediende voorstellen zal de themaredactie een selectie maken. De eerste concepten van de bijdragen dienen 1 januari 2007 te worden aangeleverd, waarna de gebruikelijke peer review procedure van TvC zal starten.

De themaredactie bestaat uit:

- Edward Kleemans (WODC)
- Frank Weerman (NSCR)
- Els Enhus (Vrije Universiteit Brussel, Universiteit Gent)

Peter Sluiter
Redactiesecretaris - eindredacteur

Inhoud

Ter inleiding	3
Kennismaking met de NVK	7
Programmaoverzicht	9
Overzicht van de zalen	11
Eerste blok sessies	13
1 Publieke opinie op criminaliteit en straf: democratisering	15
2 Organisatiecriminaliteit en witteboorden criminaliteit	17
3 Preventie van Criminaliteit	19
4 Theoretische criminologie	22
5 Ontwikkeling en verloop van criminele carrières	24
6 Migratie en criminaliteit	27
7 Nederlandse politie	31
8 Ruimtelijke spreiding van criminaliteit	33
9 Methoden en technieken: databronnen en hun (on)mogelijkheden	38
Tweede blok sessies	43
10 Slachtoffers van criminaliteit	45
11 Opsporing en vervolging	49
12 Zedendelicten en -delinquenten	51
13 Sociale ontwikkeling van criminaliteit	54
14 Adolescenten en ontwikkeling van antisociaal gedrag.....	59
15 Drugs en criminaliteit.....	62
16 Criminaliteitsbeleid en onderzoek I	66
17 Publieke opinie op criminaliteit en straf: media en communicatie.....	70
18 Methoden en technieken van criminologisch onderzoek: analysemethoden	73
Derde blok sessies	77
19 Georganiseerde criminaliteit	79
20 Internet en onderzoek naar criminaliteit.....	81
21 Straffen en maatregelen	82

22	Leeftijdsgenoten en criminaliteit.....	87
23	Criminaliteitsbeleid en onderzoek II	91
24	Recidivemetingen	94
25	Methoden en technieken: betrouwbaarheid en validiteit van meetinstrumenten	96
26	Forensische psychiatrie.....	100
27	Publieke opinie op criminaliteit en straf: attitudes en perceptie	104
Sponsoring		109
NVK Studiemiddagen		115
Studentenstimuleringsfonds Nederlandse Vereniging voor Kriminologie		116
Tijdschrift voor Criminologie: Call for papers		119
Organisatie		121

Tijdschrift voor Criminologie

Theoretische vernieuwing Nieuwe vragen, nieuwe antwoorden

Call for papers

Het Tijdschrift voor Criminologie zal in 2007 een themanummer uitbrengen over het onderwerp 'Theoretische vernieuwing: nieuwe vragen, nieuwe antwoorden'. Met dit themanummer wil TvC theoretische reflectie en theoretische vernieuwing binnen het vakgebied stimuleren.

In dit themanummer is ruimte voor:

- 'State of the art' bijdragen over bestaande en recente theorievorming binnen (een bepaald deelgebied van) de criminologie, waarbij nieuwe wegen worden besproken of voorgesteld;
- Uitwerkingen van eigen of recente andere theorieën, voortbouwend op bestaande theorieën uit de criminologie;
- Toepassingen van theorieën uit andere disciplines op criminologische onderwerpen;
- Theoretische reflecties op nieuwe maatschappelijke verschijnselen rond criminaliteit en nieuwe verklaringsvragen.

Kennismaking met de NVK

Op 17 juni 1974 werd de Nederlandse Vereniging voor Kriminologie opgericht. De NVK tracht de belangen te behartigen van de Nederlandse criminologie en van alle (aankomende) Nederlandse criminologen. De NVK wil zich nadrukkelijk richten op mensen uit verschillende disciplines, die werkzaam zijn op het terrein van de criminologie. Voor zijn leden organiseert de NVK, behalve deze markttag, regelmatig themabijeenkomsten over actuele onderwerpen. Het is de bedoeling om in de komende jaren een groot themagericht congres te organiseren, zoals in het verleden om de twee jaar plaats vond. De NVK kent een prijs voor de beste scriptie op het gebied van de criminologie en reikt tevens een prijs uit voor het beste boek op het terrein van Nederlandstalig criminologisch onderzoek, de Willem Nagelprijs, genoemd naar de befaamde Leidse hoogleraar in de criminologie

Belangstellenden kunnen zich als lid aanmelden via de website van de NVK: www.criminologie.nl
Informatie over de NVK is te verkrijgen bij:
Dr. P. Nieuwbeerta
Secretaris van de NVK
Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving
Postbus 792
2300 AT Leiden
E-mail: pnieuwbeerta@nscr.nl

Het bestuur van de NVK bestaat uit de volgende personen:
Martin Moerings (voorzitter)
Paul Nieuwbeerta (secretaris)
Joanne van der Leun (penningmeester)
André van der Laan
Janine Janssen
Francien Lankhorst
Richard Staring

- Bij het volgen van colleges, voldoen aan de toelatingseisen van de buitenlandse instelling waar de student wil gaan studeren;

Financiële gegevens : De NVK stelt per jaar een maximum bedrag van € 2000 beschikbaar. De hoogte van de bijdrage wordt per aanvraag bepaald.

Procedure : De aanvraag is voorzien van: het doel, de plaats en de duur van het verblijf, een kort cv, een begroting van de kosten en de hoogte van de gevraagde bijdrage. Indien een bijdrage wordt toegekend, dient de student over het verblijf terug te rapporteren aan de NVK.
De aanvraag moet schriftelijk worden ingediend bij de secretaris van de vereniging, dr. P. Nieuwbeerta, Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving, Postbus 792, 2300 AT Leiden, of per e-mail: pnieuwbeerta@nscr.nl

Inlichtingen zijn verkrijgbaar bij dr. P. Nieuwbeerta.

Sluitingsdatum : 1 augustus van elk jaar

Informatie : Voor meer informatie, kijk op www.criminologie.nl

E-mail: pnieuwbeerta@nscr.nl

Rechtsvorm : Vereniging . De statuten van de vereniging zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 530029

Bestuur : Prof. dr. M. Moerings (voorzitter); dr. P. Nieuwbeerta (secr.); dr. J. van der Leun (penn.)

Geschiedenis : Oppericht: 2 november 1979

Studentenstimuleringsfonds Nederlandse Vereniging voor Kriminologie

De Nederlandse Vereniging voor Kriminologie heeft in 2006 een studentenstimuleringsfonds ingesteld.

- Postadres : Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en
Rechtshandhaving, Postbus 792, 2300 AT Leiden
- Contactpersoon : dr. P. Nieuwbeerta
- Telefoon : 071 - 527 8538
- Fax : 071 - 527 8537
- Doelstelling : De vereniging heeft ten doel het bevorderen van wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijk onderwijs op het gebied van de criminologie en het bevorderen van de toepassing van criminologische kennis.
- Activiteiten : De vereniging tracht haar doel te verwezenlijken door onder meer het organiseren van congressen, en door het bevorderen van het verbreiden en uitwisselen van informatie op criminologisch gebied in nationaal en internationaal verband. De vereniging verstrekt daartoe bijdragen voor het volgen van een onderdeel van een criminologische studie of wetenschappelijk onderzoek in het buitenland.
- Beperkingen : Geen
- Gebied : Wereld
- Doelgroep : Via het studentenstimuleringsfonds kunnen studenten die in het masterjaar van de opleiding criminologie voor een (korte) periode aan een buitenlandse instelling in het kader van hun studie college willen volgen of wetenschappelijk onderzoek willen verrichten, een bijdrage vragen voor hun verblijf in het land van hun keuze.
- Voorwaarden : Om in aanmerking te komen moeten studenten:
- De Nederlandse nationaliteit hebben of voldoen aan de nationaliteitsregels van de studiefinanciering;

Programmaoverzicht

- 9.00 Ontvangst met koffie/thee
In de kantine
- 9.30 Opening door Martin Moerings (voorzitter NVK)
Openingslezing door Godfried Engbersen (EUR)
"A Room with a View: Internationale migratie en criminaliteit"
- 10.30 Koffie/thee
In de kantine
- 10.50 Eerste blok sessies
- 1 Publieke opinie op criminaliteit en straf:democratisering
 - 2 Organisatiecriminaliteit en witteboordcriminaliteit
 - 3 Preventie van criminaliteit
 - 4 Theoretische criminologie
 - 5 Ontwikkeling en verloop van criminele carrières
 - 6 Migratie en criminaliteit
 - 7 Nederlandse politie
 - 8 Ruimtelijke spreiding van criminaliteit
 - 9 Methoden en technieken: databronnen en hun (on)mogelijkheden
- 12.20 Lunch
Posterpresentaties in de kantine
- 13.30 Tweede blok sessies
- 10 Slachtoffers van criminaliteit
 - 11 Opsporing en vervolging
 - 12 Zedendelicten en -delinquenten
 - 13 Sociale ontwikkeling en criminaliteit
 - 14 Adolescenten en ontwikkeling van antisociaal gedrag
 - 15 Drugs en criminaliteit
 - 16 Criminaliteitsbeleid en onderzoek I
 - 17 Publieke opinie op criminaliteit en straf: media en communicatie
 - 18 Methoden en technieken van criminologisch onderzoek: analysemethoden

15.00 Koffie/thee
In de kantine

15.30 Derde blok sessies

- 19 Georganiseerde criminaliteit
- 20 Internet en onderzoek naar criminaliteit
- 21 Straffen en maatregelen
- 22 Leeftijdsgenoten en criminaliteit
- 23 Criminaliteitsbeleid en onderzoek II
- 24 Recidivemetingen
- 25 Methoden en technieken: betrouwbaarheid en validiteit van meetinstrumenten
- 26 Forensische psychiatrie
- 27 Publieke opinie op criminaliteit en straf: attitudes en perceptie

17.00 Borrel

- In de kantine
- Uitreiking de NVK-Willem Nagelprijs 2003-2005
- Uitreiking de NVK-scriptieprijs 2003-2005

NVK Studiemiddagen

De NVK vindt het belangrijk dat criminologische onderzoekers de gelegenheid krijgen om hun onderzoeksresultaten ook met publiek te bediscussiëren, Daarvoor worden naast de jaarlijkse marktdag de NVK-studiemiddagen georganiseerd.

NVK-studiemiddagen hebben tot doel actuele thema's in de criminologie aan de orde te stellen. Een of twee onderzoekers zorgen voor een inleiding op het thema, bijvoorbeeld aan de hand van recente onderzoeksresultaten. De kleinschaligheid van deze middagen maakt het mogelijk om intensief met het aanwezige publiek in discussie te gaan.

De volgende studiemiddagen staan er voor dit najaar gepland:

- Vrijdag 29 september, in samenwerking met het Tijdschrift voor Criminologie, een studiemiddag rondom het themanummer van TvC "Drugs en drugshandel in Nederland en België".
- Vrijdag 17 november 2006: Risicotaxatie van recidive van volwassenen: statische en dynamische factoren. Met de sprekers Bouke Wartna, Martien Philipse en Martin Moerings.

Voor actuele informatie over en locatie van deze studiemiddagen, zie de site van de NVK op www.criminologie.nl

Overzicht van de zalen

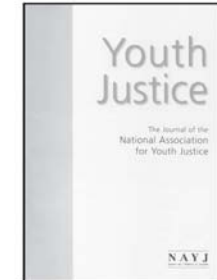
Sessie/programma	Zaal
Plenair programma's	A144
1 Publieke opinie op criminaliteit en straf: democratisering	A002
2 Organisatiecriminaliteit en witteboorden criminaliteit	A014
3 Preventie van Criminaliteit	A028
4 Theoretische criminologie	B016
5 Ontwikkeling en verloop van criminele carrières	B025
6 Migratie en criminaliteit	B030
7 Nederlandse politie	B032
8 Ruimtelijke spreiding van criminaliteit	C004
9 Methoden en technieken: databronnen en hun (on)mogelijkheden	C006
10 Slachtoffers van criminaliteit	A002
11 Opsporing en vervolging	A014
12 Zedendelicten en -delinquenten	A028
13 Sociale ontwikkeling van criminaliteit	B016
14 Adolescenten en ontwikkeling van antisociaal gedrag	B025
15 Drugs en criminaliteit	B030
16 Criminaliteitsbeleid en onderzoek I	B032
17 Publieke opinie op criminaliteit en straf: media en communicatie	C004
18 Methoden en technieken van criminologisch onderzoek: analysemethoden	C006
19 Georganiseerde criminaliteit	A002
20 Internet en onderzoek naar criminaliteit	A014
21 Straffen en maatregelen	A028
22 Leeftijdsgenoten en criminaliteit	B016
23 Criminaliteitsbeleid en onderzoek II	B025
24 Recidivemetingen	B030
25 Methoden en technieken: betrouwbaarheid en validiteit van meetinstrumenten	B032
26 Forensische psychiatrie	C004
27 Publieke opinie op criminaliteit en straf: attitudes en perceptie	C006

Youth Justice

Editors

Barry Goldson *University of Liverpool, UK*

John Muncie *The Open University, UK*

Youth Justice: The Journal of the National Association for Youth Justice has established itself as the leading journal in the field in the UK, with an ever-increasing international presence. The journal engages with the analysis of juvenile/youth justice systems, law, policy and practice and it comprises articles that are theoretically informed and/or grounded in the latest empirical research. In addition to retaining its pole position in the UK the journal is committed to developing its international profile in recognition of:

- Increasing interest in juvenile/youth justice within the national and international academic, policy and professional practice communities;
- The developing importance of international legislation, standards, treaties, conventions and rules;
- Emerging patterns of policy transfer across national borders and notable convergences in international juvenile/youth justice systems, paradoxically located alongside significant divergences within and between national jurisdictions;
- An ever-increasing interest in the development of effective policy and practice and in drawing lessons from pioneering approaches to juvenile/youth crime from around the world.

Join the National Association for Youth Justice (NAYJ) today and receive Youth Justice as part of your membership entitlement www.nayj.org.uk

Free online sample copy available!
<http://yjj.sagepub.com>

Published April, August, December
ISSN 1472-2254

Subscription Hotline +44 (0)20 7324 8701 **Email** subscription@sagepub.co.uk

 SAGE Publications
www.sagepublications.com

Probation Journal

The Journal of Community
and Criminal Justice

Published in association with Napo, the trade union and professional association for family court and probation staff

Editor **Hindpal Singh Bhui** *HM Inspectorate of Prisons and University of Hertfordshire, UK*

Deputy Editor **Julian Buchanan** *NEWI University of Wales, UK*
Co-ordinating Editor **Emma Cluley** *London Probation Area, UK*

Probation Journal was established in 1929 and now provides a national and international forum for sharing good practice, disseminating criminal justice research and developing debate about the theory and practice of work with offenders. The Journal is read in over 25 countries, and has gained a reputation for publishing material which is both of a high quality and accessible to a wide readership.

Probation Journal is not limited to probation issues and welcomes submissions from those interested in the wider community justice arena (e.g. Youth Justice, Community Safety Projects, Prisons, Police, Victim Support, Voluntary Organisations).

"During recent decades in the complex and at times turbulent history of the Probation Service the **Probation Journal** has been a beacon of sound professional sense. Its commitment to the values of what 'probation' stand for, and its continuing dissemination of ideas and good practice from practitioners, academics and policy makers, has made it a source of sound advice and inspiration - in equal measure."

Cedric Fullwood Youth Justice Board

Free online sample copy available!
<http://prb.sagepub.com>

Quarterly: March, June, September, December
ISSN: 0264-5505

Subscription Hotline +44 (0)20 7324 8701 Email subscription@sagepub.co.uk

 SAGE Publications
www.sagepublications.com

Eerste blok sessies 10.50-12.20

- 1 Publieke opinie op criminaliteit en straf: democratisering**
 - Lekenrechtspraak en de legitimiteit van het strafrechtssysteem
 - Vertrouwen in de belgische assisenjury
 - Het ondemocratische nederlandse strafrecht
- 2 Organisatiecriminaliteit en witteboorden criminaliteit**
 - Een organisatie criminologische benadering van internationale misdrijven
 - Regelnaleving door bedrijven
- 3 Preventie van Criminaliteit**
 - Onderzoek convenanten Veilig uitgaan Utrecht en Groningen
 - Over hondenpoep en hangjongeren: Een verkennend onderzoek naar overlastfenomenen in parken en groenzones
 - De preventie van geweld in het publieke en semi-publieke domein
- 4 Theoretische criminologie**
 - De dynamische dimensies van eigenrichting
 - Kan de gewelddadige jihad zonder sympathisanten?
- 5 Ontwikkeling en verloop van criminele carrières**
 - Effecten van gevangenisstraf op de ontwikkeling van criminele carrières
 - Delinquentie van risicjongeren na behandeling in open setting.
 - Risicokinderen 100 jaar geleden
 - Veelpleger of weinigpleger? De relatie tussen persoonlijkheids-, achtergrond-, en behandelkenmerken en delinquentie na behandeling in een jeugdinrichting
- 6 Migratie en criminaliteit**
 - Irreguliere Migratie van Angola naar Nederland
 - De vervlechting van strafrecht en immigratierecht onder invloed van heersende veiligheidsvraagstukken in de huidige Nederlandse en Amerikaanse risicosamenleving.
 - Criminaliteit van migranten: bestuurlijke aanpak
 - Knooppunt Rotterdam: mensensmokkel en stedelijkheid
- 7 Nederlandse politie**
 - Informatiegestuurde Veiligheidszorg
 - "Politiestraatwerk en informatiegebruik - veranderingen sinds 1990? of: "Policing the Streets in Europe"

8 Ruimtelijke spreiding van criminaliteit

- Samenplegen en de keuze van doelwitbuurten door woninginbrekers
- Sociale veiligheid in buurten: effecten van de fysieke en sociale structuur en sociale cohesie
- Reizigers of stropers: Een typologie van reispatronen van daders van vermogensdelicten.
- Wapengeweld in Amsterdam-Amstelland

9 Methoden en technieken: databronnen en hun (on)mogelijkheden

- Bedreiging van burgers
- Homicide index van Engeland en Wales
- Bronnen voor het meten van effecten van wetwijzigingen in zedenzaken. Gokken of meten?
- Slachtofferschap van grootschalige mensenrechtenschendingen: twee case studies uit zuid Soedan en Rwanda

Criminal Justice

The International Journal of Policy and Practice

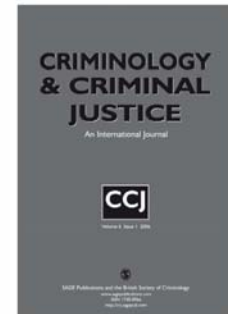
Editors **George Mair** *Liverpool John Moores University, UK* and **Tim Newburn** *London School of Economics, UK*

Academic interest in criminal justice policy and practice has grown remarkably in the last decade. **Criminal Justice** is a peer reviewed journal that focuses on the general field of criminal justice policy and practice. It publishes scholarly articles on all areas of crime and criminal justice: from policing to sentencing, community penalties and prisons; and from crime prevention to victims of crime.

Criminal Justice also includes regular features on policy developments and national practice initiatives plus a regular review section publishing short book reviews.

"There is a need for a new academic forum that will consider the links between policy and practice in criminal justice matters and that will analyse the influence that research can have on the development of both of these. **Criminal Justice** sets out to provide that forum"
Andrew Coyle, Times Higher Educational Supplement

"There is a great need for a journal which will tackle criminal justice policy in a sophisticated and fluent fashion. **Criminal Justice** is well set to meet this aim." **Jock Young, Middlesex University**

Free online sample copy available!
<http://crj.sagepub.com>

Published quarterly: February, May, August & November
ISSN: 1466-8025

Subscription Hotline +44 (0)20 7324 8701 Email subscription@sagepub.co.uk

 SAGE Publications
www.sagepublications.com

Met dank aan Sage voor het sponsoren van de congressbundel.

Sign up for Contents Alerting Now! <http://cmc.sagepub.com>

Crime, Media, Culture

An International Journal

Yvonne Jewkes *The Open University, UK*
Chris Greer *Northumbria University, UK*
Jeff Ferrell *Texas Christian University, USA*

Crime, Media, Culture is the primary vehicle for exchange between scholars who are working at the intersections of criminological and cultural inquiry. It promotes a broad cross-disciplinary understanding of the relationship between crime, criminal justice, media and culture.

The crime/media culture nexus speaks to many whose work is embedded in theories of social relations and social change, and therefore maintains high relevance across the full spectrum of social sciences and humanities. **Crime, Media, Culture** provides a unique and much needed forum for serious debate underpinned by empirically novel and/or theoretically rigorous research.

Crime, Media, Culture is an international journal which features high quality contributions from the global community of scholars, including those in Europe, Australasia, The United States and elsewhere in the Americas, and developing countries. It supports work representing key areas of interest in contemporary research on crime, media and culture.

Free online sample copy available!
<http://cmc.sagepub.com>

Published three times a year: April, August & December
ISSN: 1741-6590

Subscription Hotline +44 (0)20 7324 8701 Email subscription@sagepub.co.uk

SAGE Publications
www.sagepublications.com

1 Publieke opinie op criminaliteit en straf: democratisering

Sessievoorzitter: M. Malsch

Lekenrechtspraak en de legitimiteit van het strafrechtssysteem

M. Malsch

Geruchtmakende zaken, zoals de Puttense moordzaak en die van de Schiedammer parkmoord, hebben sommige politici verleid tot het in de media pleiten voor lekenrechtspraak. Echter, er is zeer weinig bekend over hoe de inzet van leken in de landen waar dit voorkomt, wordt ervaren. Nederland is een van de weinige landen waar vrijwel geen lekenrechtspraak voorkomt.

In dit paper worden verschillende vormen van inzet van leken in de rechtspraak behandeld en worden de voor- en nadelen hiervan op een rij gezet. Vanuit verschillende theoretische gezichtspunten wordt nagegaan wat de bijdrage van de inzet van leken aan de legitimiteit van, en aan de oordeelsvorming in de publieke opinie over, het strafrechtssysteem kan zijn.

Vertrouwen in de belgische assisenjury

Henk Eiffers, Universiteit Antwerpen

In een publiekssurvey naar houding tegenover de rechtspraak in België lieten Parmentier e.a. zien dat het Belgische publiek net wat meer vertrouwen heeft in de volksjury (die in België in zware strafzaken voor het hof van Assisen over schuld beslist), dan in de beroepsrechter. Deze constatering was aanleiding om door Antwerpse rechtenstudenten korte interviews te laten houden met 280 "gewone mensen", om te bezien wat daar achter zit. Wat ervaart men als voor- of nadelen van een volksjury? Denkt men dat het ten voor- of

nadele van verdachte of slachtoffer werkt? Welke verschillen ziet men tussen jury en rechter? De resultaten laten een massieve steun voor het assisenproces zien, en een genuanceerde kijk op voor- en nadelen ervan. De resultaten worden besproken in het licht van Nederlandse discussies omtrent een kloof tussen rechters en publiek.

Het ondemocratische nederlandse strafrecht

C.H. Brants, Willem Pompe Instituut, UU

Daargelaten of de zogenaamde kloof tussen rechterlijke macht en samenleving echt bestaat, het loutere feit dat er in termen van een groot probleem over wordt gesproken verraadt een sluipende verandering in de wijze waarop wordt gedacht over de plaats en de aard van de strafrechtspleging en haar plaats in een democratische samenleving. Met name het strafproces en de magistratuur (inclusief het OM) moeten het daarbij ontgelden als onvoldoende democratisch. En het blijft niet bij denken en praten alleen. Er zijn steeds meer maatregelen om de responsiviteit van de rechterlijke macht te vergroten, om de democratische verantwoording van het OM in ministeriële bevoegdheden en hiërarchische en parlementaire verantwoordingsprocessen in te bedden; en steeds meer voorstellen, experimenten en wetswijzigingen om 'het volk'(soms in de persoon van het slachtoffer) een stem in de strafrechtsspraak te geven. In dit paper wordt de vraag in hoeverre de Nederlandse strafrechtspleging democratisch kan zijn in haar huidige vorm onder de loep genomen. Wat is eigenlijk democratisch strafrecht? Wat zou in Nederland moeten veranderen om dat te bereiken? En wat zijn de gevolgen daarvan, en, met name, hoe verhoudt het democratische strafrecht zich tot het rechtsstatelijke?

Sponsoring

Met dank aan het Meijers Instituut, het onderzoeksinstituut van de Faculteit der Rechtsgeerdheid in Leiden, voor het ter beschikking stellen van de zalen.

INSTITUUT VOOR
RECHTSWETENSCHAPPELIJK
ONDERZOEK

2 Organisatiecriminaliteit en witteboorden criminaliteit

Sessievoorzitter: W. Huisman

Een organisatie criminologische benadering van internationale misdrijven

Mr. C.A.R. Moerland M.Crim.

Vervolging en berechting van internationale misdrijven wordt door de internationale gemeenschap als uiterst belangrijk ervaren, hetgeen ook blijkt uit de oprichting van verschillende internationale tribunalen.

Internationale misdrijven, zoals genocide, kunnen gezien hun structurele aard en omvang slechts worden gepleegd met behulp van de infrastructuur van de staat, hetgeen ook blijkt uit het werk van Young (1993) en Bauman (1989). Deze misdrijven worden daarom ook wel getypeerd als structuur en/of systeem criminaliteit.

De internationale gemeenschap vervolgt en berecht internationale misdrijven echter zonder een criminologisch raamwerk te hebben ontwikkeld dat effectief aandacht besteed aan de inherente structurele en organisatorische kenmerken van deze misdrijven. Dit is problematisch, want hoe kan men dergelijke misdrijven effectief aanpakken als men de kern ervan niet volledig onderzocht heeft?

Internationale misdrijven zijn al vanuit verschillende wetenschappelijke disciplines onderzocht, maar criminologische theorievorming hierover is nog steeds uiterst minimaal en dat is een gebrek want criminologisch onderzoek kan van grote waarde zijn voor de internationale gemeenschap als het gaat om de beschrijving, verklaring en preventie van internationale misdrijven.

In de paper word getracht invulling te geven aan bovengenoemde theorievorming door organisatie criminologische inzichten, die hun nut reeds hebben bewezen als het gaat om het beschrijven, verklaren en voorkomen van

normoverschrijdend gedrag van bonafide ondernemingen, toe te passen op staten die zich schuldig maken aan internationale misdrijven. Meer concreet betekent dit dat een analyse van de comfort women issue zal worden uitgevoerd door eerst de casuïstiek uiteen te zetten, en vervolgens het verklarend vermogen van verschillende organisatiecriminologische theorieën te toetsen.

Regelnaleving door bedrijven

A.M. Beukelman

W. Huisman

Waarom leven bedrijven wettelijke regels niet na? Waarom doen ze het wel? De beantwoording van deze vragen is niet alleen van wetenschappelijk belang, maar ook van belang voor de praktijk van de rechtshandhaving. Handhaving is weliswaar slechts één van de vele factoren die regelnaleving beïnvloeden, toch wil een zestal handhavende instanties in het kader van het project 'Handhaving en gedrag' kennis nemen van de verschillende invloeden op regelnaleving door bedrijven. Hiertoe wordt een literatuurstudie uitgevoerd door de afdeling Criminologie van de Universiteit Leiden.

In dit onderzoek worden vier factoren onderscheiden die van invloed zijn op regelnaleving door bedrijven. De eerste factor is regulering, dat wil zeggen normstelling, uitvoering en handhaving. De tweede is het proces van besluitvorming binnen bedrijven. De derde is organisatiecultuur. De vierde is de invloed van de markt. Om een vertaling naar beleidsdoeleinden mogelijk te maken, wordt voor dit onderzoek gebruik gemaakt van literatuur waarin empirisch onderzoek wordt beschreven.

In het kader van de NVK marktdag zullen wij de invloed van regulering en de invloed van het proces van besluitvorming op regelnaleving door bedrijven bespreken. De volgende vragen zullen hierbij aan de orde komen: In hoeverre zijn kenmerken

received view reassessed in this paper, even in the face of convincing earlier contradictory evidence.

(vragenlijst)onderzoek gebruiken erg belangrijk. Er zijn tal van begrippen die zo dicht tegen elkaar lijken te liggen dat we ze gebruiken alsof ze uitwisselbaar zijn. Hierin schuilt echter het gevaar dat we bevindingen met elkaar vergelijken die niet zomaar vergelijkbaar zijn.

In deze paper zal een voorbeeld worden gepresenteerd van een meetinstrument dat erop gericht is om inzichtelijk te maken hoe begrippen gebruikt in de criminologie mogelijk worden ervaren door respondenten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de semantische differentiaal, die zeer geschikt is voor het aanschouwelijk maken van attitudes tegenover begrippen. Dit meetinstrument is gebruikt om data te verzamelen bij verschillende doelgroepen, zoals studenten, bezoekers van een veiligheidscongres en een Leidse bevolkingssteekproef. De uitgevoerde analyses laten enkele toepassingsmogelijkheden van het meetinstrument zien, zoals de evaluatie van begrippen en de vergelijking van betekenisprofielen.

Rehabilitation and Repression: Reassessing their Ideological Embeddedness

*Peter Mascini
Dick Houtman*

For over a century scholars and practitioners have assumed rehabilitation stands as the progressive opposite of repression. Elaborating on previous warnings and anomalous findings, a representative survey of the Dutch population (N=1,892) points out that this received view is flawed. When measured separately, no significant correlation exists between support for rehabilitation and support for repression, rehabilitation is equally popular among the constituencies of conservative and progressive political parties, and no negative relationship exists between rehabilitation and authoritarianism. Decriminalisation rather than rehabilitation proves to constitute the progressive converse of repression. By way of conclusion, we discuss the remarkable persistence of the

van regulering en handhaving van invloed op het regelnalevend gedrag van bedrijven? Vergroot zelfregulering de mate van naleving? Hoe vindt het proces van besluitvorming binnen bedrijven plaats en hoe is dit proces van invloed op regelnaleving? Op welke gronden besluiten bedrijven regels al dan niet na te leven?

3 Preventie van Criminaliteit

Sessievoorzitter: F. Lankhorst

Onderzoek convenanten Veilig uitgaan Utrecht en Groningen

*drs. B. Bieleman, Intraval
drs. M. Hoorn, Intraval
drs. A. Kruize, Intraval
drs. J. Snippe, Intraval*

Achtergrond

In het Integraal Veiligheidsprogramma uit 1999 kondigt het kabinet aan uitgaansgeweld te willen verminderen. Grote gemeenten met een geconcentreerd uitgaansgebied dienen uiterlijk in 2002 een structurele aanpak van geweldsproblematiek in het uitgaansgebied te hebben ontwikkeld, vastgelegd in een convenant Veilig Uitgaan. Partners die dit convenant ondertekenen zijn bijvoorbeeld gemeente, politie, openbaar ministerie en horeca. Utrecht en Groningen zijn twee van de steden waar deze convenanten zijn afgesloten, in het kader waarvan bureau Intraval onderzoek heeft verricht.

Opzet

In Utrecht heeft een procesevaluatie plaatsgevonden waarbij is onderzocht hoe de samenwerking verloopt tussen de verschillende partners die het convenant hebben ondertekend. In Groningen is het proces al eerder intern geëvalueerd, waarbij is gebleken dat de partners op zoek zijn

naar nieuwe doelstellingen voor het convenant. Hiervoor worden vragenlijsten bij bezoekers van de binnenstad afgenomen in de volgende leeftijdscategorieën: jonger dan 18 jaar; 18 tot en met 25 jaar; en 25 jaar en ouder. Voordat de vragenlijst is opgesteld, hebben in elke leeftijdscategorie focus groups plaatsgevonden, waarin is ingegaan op aspecten die van invloed kunnen zijn op veiligheidsgevoelens en agressie tijdens het uitgaan.

Resultaten

In de presentatie wordt nader ingegaan op de opzet en de resultaten van de beide onderzoeken. Er wordt aangegeven op welke wijze de samenwerking in Utrecht verloopt. Onderwerpen zijn onder meer: knelpunten, succes- en faalfactoren. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de ervaringen van bezoekers van het uitgaansgebied van Groningen en hun mening over (mogelijke) maatregelen ter verbetering van de veiligheid. Door deze twee onderzoeken met elkaar te combineren kunnen uitspraken gedaan worden over de manier waarop convenanten Veilig Uitgaan momenteel functioneren en in de toekomst kunnen worden voortgezet.

Over hondenpoep en hangjongeren: Een verkennend onderzoek naar overlastfenomenen in parken en groenzones

drs. S. Pleysier, Expertisecentrum Maatschappelijke Veiligheid (Katho-Ipsoc, Kortrijk (BE))

dr. J. Deklerck, Expertisecentrum Maatschappelijke Veiligheid (Katho-Ipsoc, Kortrijk (BE))

Parken en groenzones vormen vanuit de hun kenmerkende fysieke structuur en maatschappelijke functies een relevante context voor de analyse van overlast en onveiligheid; in deze bijdrage staat een kwalitatief, explorierend onderzoek naar overlastervaringen in vijf parken in de Belgische politiezone VLAS (Kortrijk, Kuurne en Lendeledede), uitgevoerd door het

they react against crime in public places. There seems to be disagreement between what the law allows and what people accept for citizens arresting crime perpetrators. Why? Do different norms or criteria rule in the social and legal sphere? Is there a gap between the law and citizen's legal consciousness?

To answer this question, we engaged in empirical legal and social research. We studied a group of actual cases, to uncover the normative criteria applied by the judiciary to judge on them. Then, we interviewed a group of respondents to uncover the normative criteria used by them in similar incidents. For the interviews we constructed vignettes to situate our respondents in the context of actual cases.

In this paper we present the methodological approach and some preliminary findings of this research. As example, we present the case of the "Tilburgse Juwelier". In this context, we analyze the "social" normative criteria applied by the respondents, in contrast with the "legal" normative criteria applied by the court to evaluate the case. This will embrace the analysis of: 1. how the particular conducts judged by the courts and respondents, 2. the normative criteria they applied, and 3. how they ground a reproach on norms and criteria.

Betekenisgeving van begrippen gebruikt bij onderzoek naar criminaliteit en veiligheid

Dr. G.N.G. Vanderveen

Dr. H.L. Kaal

Wat stellen mensen zich voor bij termen als veiligheid en onveiligheid, geweld en gevaar, wet en recht? Hoe verhouden deze termen zich tot elkaar? Is veiligheid bijvoorbeeld het tegenovergestelde van onveiligheid en wat betekent het voor ons onderzoek als dit niet zo blijkt te zijn?

Hoewel we hier meestal weinig aandacht aan besteden, is de betekenis die mensen geven aan de begrippen die we in ons

behandeling - mede vanwege de maatschappelijke druk - de benodigde zelfcontrole eigen te kunnen maken waardoor zij in seksueel opzicht niet meer in herhaling vallen. Dat is zeker het geval voor de jeugdige zedendelinquenten bij wie het seksueel delinquente zogenoemde state-gedrag nog niet voortkomt uit een verstoorde persoonlijkheids- en/of seksuele ontwikkeling met zogenoemd trait-gedrag. Op basis van de mate en aard van (het gebrek aan) controle kan een indeling worden gemaakt in verschillende vormen van seksueel delinquent state- en trait-gedrag: reactief, imitatief, impulsief, expressief, zintuiglijk-emotioneel instrumenteel (sensation seeking), cognitief instrumenteel, en psychotisch. Deze typologie van agressief gedrag kan leiden tot een geïndividualiseerd(e) en dynamisch(e) risicotaxatie, diagnostiek en behandelplan. Daarbij gaat het bij state-gedrag om de vraag of en hoe de betreffende persoon adequate zelfcontrole kan leren. En bij trait-gedrag op welke wijze kan worden voorkomen dat de zedendelinquent vanwege een gefixeerde verstoring van de persoonlijkheids- en/of seksuele ontwikkeling in herhaling valt.

27 Publieke opinie op criminaliteit en straf: attitudes en perceptie *Sessievoorzitter: J. de Keijser*

Citizens enforcing the law. The legal and social space for Eigenrichting

Drs. Astrid Bosch, Rijks Universiteit Groningen

Cases of citizens charged with using "unnecessary" physical force arresting crime perpetrators, produced recently much debate in the Netherlands. First those citizens were prosecuted for going beyond legal limits and committing eigenrichting. Then the courts were blamed for giving a wrong signal; citizens shouldn't be brought to court when

Expertisecentrum Maatschappelijke Veiligheid (Katho-Ipsoc) centraal. Het onderzoek, in opdracht van het politiecollege van de politiezone en het stadsbestuur van de stad Kortrijk, ontstond vanuit de vaststelling dat burgers in toenemende mate klachten en eisen met betrekking tot toezicht in verschillende parken formuleerden. Het doel van het onderzoek, en daarmee ook van deze bijdrage, ligt in een brede reflectie over een geïntegreerde aanpak van de problematiek, die de lokaliteit overstijgt, en eveneens aanzet tot concrete maar genuanceerde oplossingsstrategieën als een pasklaar antwoord op het overlastfenomeen.

Vooreerst wordt het begrip 'overlast' getheoretiseerd; 'overlast' is geen eenduidig begrip. Het handelt over feiten die zich veelal in de prejuridische sfeer bevinden, en dikwijls eerder naar 'normen en waarden' verwijzen, dan daadwerkelijk politieel optreden legitimeren. De aanbevelingen, enerzijds ondersteund door de bewoners zelf, en anderzijds uit de wetenschappelijke literatuur, die we vervolgens formuleren, worden bijeengebracht en geordend aan de hand van het model van de preventiepiramide. Het betreft een breed spectrum, gaande van interventie door de politie, ingrepen in de infrastructuur, tot het bevorderen van de communicatie en de sociale cohesie, waarbij een integrale benadering in functie van het verbeteren van de leefbaarheid centraal staan. Op deze wijze worden de onderzoeksresultaten niet alleen teruggekoppeld aan enkele inhoudelijke en theoretische uitgangspunten, maar eveneens getoetst op hun bruikbaarheid bij het uittekenen van een gedifferentieerd 'overlastbeleid'.

De preventie van geweld in het publieke en semi-publieke domein

drs. L.T.J. Nijssen, WODC

dr. L.M. van der Knaap, WODC

In dit paper worden de resultaten gepresenteerd van een research synthese naar de preventie van geweld in het publieke en semi-publieke domein. Op basis van internationale en nationale effectevaluaties van preventieprojecten is nagegaan in hoeverre diverse typen maatregelen effectief zijn in de preventie van geweld. In dit onderzoek zijn 48 studies betrokken die de effecten van 36 preventiemaatregelen evalueerden. Op basis van een aantal criteria is elke maatregel ingedeeld in één van de volgende categorieën: 1) effectief, 2) mogelijk effectief, 3) mogelijk niet effectief, of 4) niet effectief. Het onderzoek toont aan dat veel preventiemaatregelen niet op hun effecten worden onderzocht. Daarnaast kan worden vastgesteld dat wanneer een maatregel wel wordt geëvalueerd, de kwaliteit van het onderzoeksdesign van de studie vaak ontoereikend is om tot uitspraken te komen over de effectiviteit van de onderzochte preventiemaatregel. Bovendien blijkt dat slechts in een klein aantal effectstudies expliciete aandacht wordt besteed aan de onderliggende mechanismen die ervoor zouden moeten zorgen dat een preventiemaatregel de beoogde resultaten bereikt.

In onze presentatie zullen wij ingaan op de conclusies die wel en niet op basis van dit onderzoek kunnen worden getrokken.

4 Theoretische criminologie

Sessievoorzitter: A. van der Laan

De dynamische dimensies van eigenrichting

drs. N.E. Haas, NSCR

Het is in onze maatschappij niet de bedoeling dat burgers voor eigen rechter spelen als ze het ergens niet mee eens zijn. Het voorkómen van eigenrichting is zelfs één van de ontstaans- en bestaansredenen van ons (straf)rechtssysteem. Het is van groot belang om wetenschappelijk onderzoek te doen naar dit verschijnsel, temeer daar we er nog zo weinig

Boendermaker, L. (1999). Justitiële behandelinrichtingen voor jongeren, populatie en werkwijze. Academisch proefschrift. Leuven/Apeldoorn: Garant.

Boendermaker, L., & Yperen, T. van (2003). Kansen in de keten. Een gemeenschappelijk referentiekader voor de justitiële jeugdinstellingen. Den Haag: Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI).

Oostervink, I., & Brand, E.F.J.M. (2005). OTS en PIJ: profielen vergeleken. Den Haag: Concernstaf Uitvoeringsbeleid.

Verschillende vormen van controle over seksueel delinquent gedrag

drs. F. Bruinsma, forensisch psychiater-seksuoloog, eigen praktijk

Bij de beoordeling van zedendelinquentie en de behandeling van zedendelinquenten wordt niet vastgesteld welke relatie er bestaat tussen enerzijds het gepleegde seksuele delict en anderzijds de mate en aard van (het gebrek aan) controle over het seksueel delinquent gedrag. Als gevolg hiervan worden verschillende vormen van daderbehandeling zoals relapse prevention en cognitieve gedragstherapie voor alle zedendelinquenten op dezelfde manier - meestal in groepsverband - toegepast. Dat betekent dat een zogenoemde instrumentele dader die vanuit een overmaat aan cognitieve controle (met voorbedachten rade) het seksuele delict heeft gepleegd op dezelfde manier wordt behandeld als degene die juist vanuit een gebrek aan cognitieve controle impulsief of expressief (in blinde woede) heeft gehandeld.

Mede hierdoor kan een dynamische risicotaxatie, diagnostiek en behandeling van de individuele zedendelinquent niet worden vastgesteld op basis van de gebruikelijke instrumenten. Te meer daar de base rate van de seksuele recidive relatief laag is. In verband met het laatste lijken de meeste individuele zedendelinquenten zich ook zonder

patiënten met een psychotische stoornis. Onderzocht wordt tot welke aanbevelingen dit leidt voor de behandeling van deze groep patiënten.

Klinische behandeling van jeugdigen met een strafrechtelijke en civielrechtelijke maatregel.

Prof. dr. Ch. van Nieuwenhuizen

Jeugdige delictplegers worden vaak gezien als gevaarlijk, onvoorspelbaar en beïnvloedbaar. Dit gedachtegoed gaat zelfs zo ver dat de angst voor besmettingsgevaar van criminaliteit er toe heeft geleid dat jongeren met een civielrechtelijke OTS-maatregel (ondertoezichtstelling) niet meer mogen worden samen geplaatst met jongeren met een strafrechtelijke PIJ-maatregel (Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen). De politieke besluitvorming lijkt ingegeven te zijn door beeldvorming over de jongeren. Er worden stereotypen neergezet waarbij een OTS-er 'zielig is en vooral beschermd moet worden' en een PIJ-er 'gevaarlijk is en het er zelf naar heeft gemaakt'.

In deze presentatie zullen de algemene, psychiatrische, en criminogene karakteristieken worden gepresenteerd van 110 jeugdigen die opgenomen zijn (geweest) in de jeugd forensisch psychiatrische kliniek de Catamaran te Eindhoven. In deze kliniek worden jongeren van 16 t/m 24 jaar behandeld die met psychiatrische problemen kampen en veelal in aanraking zijn gekomen met justitie. Gekeken wordt of, en in welke mate, de profielen van de jongeren met een strafrechtelijke maatregel verschillen van jongeren met een civielrechtelijke maatregel. De resultaten zullen worden gelegd naast eerder onderzoek binnen justitiële jeugdinrichtingen (Boendermaker, 1999; Boendermaker & Van Yperen, 2003; Oostervink & Brand, 2005) en een vertaling zal worden gemaakt naar recidivepercentages.

Referenties

van weten. Wat brengt iemand ertoe het recht in eigen hand te nemen? Wat vindt de samenleving van eigenrichting? Wat voor gevolgen heeft eigenrichting voor de legitimiteit van ons rechtssysteem? Om naar deze en andere aspecten goed wetenschappelijk onderzoek te kunnen doen, is het eerst van belang helder in kaart te brengen wat eigenrichting precies is. De typologie die uit deze conceptuele analyse resulteert, wordt in deze bijdrage gepresenteerd. De onderliggende dimensies van eigenrichting worden van elkaar onderscheiden en met elkaar in verband gebracht. Deze typologie zal de fundering vormen voor toekomstig empirisch onderzoek naar eigenrichting en al haar facetten.

Kan de gewelddadige jihad zonder sympathisanten?

Peter Mascini

Op basis van Donald Black's geometrische theorie van terrorisme mag worden verwacht dat sympathisanten vanwege sterke partijdigheid ('strong partisanship') een cruciale rol spelen bij de continuering van de gewelddadige jihad in Europa. Roger V. Gould's werk suggereert daarentegen dat sympathisanten geneigd zijn om zich in hun daden van moslimextremisten te distantiëren uit angst voor represailles. Aan de hand van interviews met terrorismebestrijders en openbare bronnen is nagegaan welke rol sympathisanten in de praktijk spelen bij de voorbereiding van de gewelddadige jihad. Sympathisanten blijken onmisbaar te zijn voor sommige voorbereidende activiteiten, maar niet voor andere. Het is voor extremisten onnodig of onwenselijk om voor bepaalde vormen van financiering en communicatie terug te vallen op sympathisanten. Dit betekent dat sympathisanten in sommige opzichten een kleinere rol spelen dan op grond van hun sterke partijdigheid mocht worden verwacht, maar niet doordat zij zich laten afschrikken door mogelijke vergeldingen. Het komt doordat sympathisanten doelbewust op afstand worden gehouden door moslimextremisten. Hiermee laat dit onderzoek zien dat

de rol van sympathisanten niet alleen afhangt van hun partijdigheid en angst voor represailles, maar ook van de strategische keuzes die geweldplegers maken.

5 Ontwikkeling en verloop van criminele carrières

Sessievoorzitter: P. Nieuwbeerta

Effecten van gevangenisstraf op de ontwikkeling van criminele carrières

*Paul Nieuwbeerta
Arjan Blokland*

In this paper seek to estimate the extent to which imprisonment affects subsequent criminal development. We view imprisonment within the context of the individual development of criminal behavior over time. A main problem faced when making inferences about the effect of incarceration on criminal career development is that prison sentences are typically not imposed at random, but are in part the consequence of the offender's criminal career. The observed behavioral effects of this type of intervention are thus confounded by pre-existing differences between recipient offender groups. To deal with this problem and to estimate the effects of imprisonment we use a approach developed by Haviland and Nagin (2005) especially designed to provide a more confident basis for estimating treatment effects for observational data. We use longitudinal data on individual offender's criminal careers from the Dutch 'Criminal Career and Life-course Study (CCLS), containing information on long term individual criminal offending careers (i.e. over 60 years), full imprisonment careers and the occurrence and timing of various other life circumstances (marriage, children, death)

werden uit het oog verloren om diverse redenen: slachtoffers deden geen aangifte, de politie ging te weinig over tot ambtshalve vervolging, er werden te weinig dadergesprekken gevoerd, daders gaven vaak geen toestemming tot doorverwijzing naar de hulpverlening of waren uiteindelijk onvoldoende gemotiveerd om behandeling af te ronden.

Delictgevaar als gevolg van een psychotische stoornis

dr. J.M. Harte, AMC/De Meren

In de forensische psychiatrie lijdt een relatief groot aantal patiënten aan schizofrenie of een andere psychotische stoornis. Zo is de stoornis van 25% van de tbs-gestelden geclassificeerd als psychotisch. En hoewel de meningen over de exacte percentages uiteen lopen, is ook de prevalentie binnen de gevangenispopulatie hoog.

Voor de behandeling van psychotische patiënten is veel literatuur en kennis voorhanden. Uiteraard is deze kennis ook van belang voor de behandeling van de forensische patiënten. Toch vraagt de behandeling van deze groep om specifieke kennis. De forensische patiënten onderscheiden zich van andere psychotische patiënten door het delict dat zij gepleegd hebben. Dit delict is (mede) uit hun stoornis voortgekomen. De behandeling die zij ondergaan is opgelegd door de strafrechter, en heeft als doel het inperken van toekomstig delictgevaar. Hoewel het inperken van toekomstig delictgevaar veelal bereikt zal worden door symptoomreductie is dit niet het primaire doel van de behandeling.

In deze presentatie worden de resultaten gepresenteerd van een literatuurstudie. Gekeken wordt wat volgens de literatuur de relatie is tussen een psychotische stoornis en delictgevaar. Daarnaast zijn empirische studies verzameld naar het effect van behandeling van forensisch psychiatrische

Kunnen zowel respondenten als interviewers uit de voeten met de plattegrond en de vragen die daarbij gesteld worden? Hoe kan de informatie van de plattegrond vertaald worden naar analyseerbare data? Is het gebruik van een plattegrond een methode die voor herhaling vatbaar is in dergelijke studies?

26 Forensische psychiatrie

Sessievoorzitter: J. Harte

Partnergeweld: van melding tot daderhulpverlening

*Joan van Horn
Wim Pontier
Cora Ruissen
Els van Saltbommel*

Huiselijk geweld is de meest voorkomende vorm van geweld in onze samenleving. Prevalentie-onderzoek wees uit dat 45% van de Nederlandse bevolking ooit slachtoffer was van huiselijk geweld. Het besef groeide dat huiselijk geweld niet slechts een privé probleem is. Door het Ministerie van Justitie werd een vernieuwde aanpak van huiselijk geweld geformuleerd waarin wordt gestreefd naar een samenwerking tussen lokale overheden, politie, openbaar ministerie en (dader)hulpverleningsinstanties om zoveel mogelijk daders de hulpverlening in te krijgen. In dit onderzoek stond het traject centraal dat daders van partnergeweld doorlopen vanaf de eerste melding van partnergeweld bij de politie tot aan de daderbehandeling bij De Waag. Daarnaast werd onderzocht in welke fasen daders uit beeld verdwijnen en werden ook de redenen hiervoor achterhaald. De onderzoeksgroep bestond uit 218 volwassen mannen die werden gemeld bij Politieregio Haaglanden in verband met het plegen van een partnergewelddelict. De resultaten wezen uit dat 12.4% van de daders op de intake bij De Waag verscheen en dat slechts 3.3% van de totale groep de behandeling afmaakte. Daders

Delinquentie van risicjongeren na behandeling in open setting.

*drs. S. N. Day, Vrije Universiteit Amsterdam
prof. dr. C Bijleveld*

In dit onderzoek naar jongeren die intramurale behandeling krijgen in de justitiële jeugd inrichting Harreveld, gaat het meer specifiek om de meisjes die in Harreveld behandeld worden.

Het onderzoek geeft op basis van dossieranalyse een beschrijving van de gehele populatie hoogrisico jongeren die tussen 1984 en 1999 uit de open behandelafdelingen van Harreveld zijn gestroomd. Gekeken wordt naar verschillende persoonlijkheidskenmerken; o.a. neuroticisme, impulsiviteit, intelligentie, zelfbeeld en persoonlijkheidsstoornissen.

Daarnaast worden demografische variabelen zoals gezinssituatie en etniciteit gemeten alsook variabelen met betrekking tot school en 'peer' relaties en mishandeling of verwaarlozing. Nieuw in dit onderzoek is dat een aantal specifieke meisjes variabelen die in o.a. buitenlands onderzoek als belangrijk voor delinquentie bij meisjes naar voren komen, worden gemeten. Deze variabelen zijn onder andere, stemmingstoornissen, seksueel afwijkend gedrag, eetstoornissen en traumablootstelling. Op basis van deze gegevens wordt gekeken of en zo ja welke verschillen er tussen jongens en meisjes op deze variabelen bestaan. Zowel de prevalentie als de hoogte van de risicofactoren wordt bekeken. Als laatste belangrijke variabele wordt de delinquentie gemeten op basis van juridische documentatie en zelfrapportage door kind, ouders of andere betrokkenen. Deze gegevens worden gebruikt om verschillen in delinquentie tussen jongens en meisjes te bestuderen. Er wordt o.a. gezocht naar verbanden tussen de persoon(lijkheids)kenmerken en delinquentie. Met behulp van regressie analyse wordt gekeken of de verbanden voor jongens en meisjes gelijk zijn of dat deze verschillen.

Risicokinderen 100 jaar geleden

Drs. J.A.M. Stuifbergen

J. van den Ham

K. Geertsema

Prof. dr. mr. C.C.J.H. Bijleveld

Het begin van de twintigste eeuw werd getypeerd door een hernieuwde benadering voor kinderen. Het vaststellen van verwaarlozing van de opvoeding of jeugdige misdadigheid werd reden om kinderen onder voogdij te stellen en in een ander gezin of tehuis onder te brengen. Vanuit die gedachte werd in 1911 Jongensinternaat Harreveld gesticht om de zorg voor jongens die in de knel zaten op zich te nemen. In deze presentatie beschrijven wij een groep van 200 jongens die tussen 1911 en 1914 op Harreveld geplaatst werden.

Wij beschrijven van deze jongens de periode voor plaatsing: daarbij kijken wij naar gezinskenmerken, naar verwaarlozing, en naar delinquentie van de ouders. Ten tweede beschrijven wij het verblijf op Harreveld. Ten derde beschrijven wij de levenslopen van deze 200 jongens na ontslag uit Harreveld. Wij kijken daarbij naar gezinsvorming, werk, en delinquentie. Wij maken daarbij gebruik van gegevens uit archieven, zoals het Algemeen Politieblad, de Parketregisters, persoonskaarten en andere genealogische bronnen.

Veelpleger of weinigpleger? De relatie tussen persoonlijkheids-, achtergrond-, en behandelkenmerken en delinquentie na behandeling in een jeugdinstelling

Drs. V.R. van der Geest

Prof. dr. mr. C.C.J.H. Bijleveld

Ernstige en gewelddadige delinquentie van 270 in JJI Harreveld behandelde jongens werd tot gemiddeld 30-jarige leeftijd gerapporteerd. Verschillende persoonlijkheids-, achtergrond-, en behandelkenmerken werden onderzocht op

De predictieve validiteit van de FP40 is onderzocht voor agressieve incidenten in de TBS, voor ongeoorloofde afwezigheid, voor de duur tot aan het bereiken van de proefverlofstatus, en voor delictrecidive al dan niet voor of na beëindiging van de TBS. Getoond wordt risicotaxatie op basis van losse items, van totaalscores, met beslisbomen en met behulp van een nieuwe beslissingsmethode.

Ruimtelijke beleving van onveiligheid, criminaliteit, en overlast

Hendrien. L. Kaal

Gabry N.G. Vanderveen

In het standaard onderzoek naar criminaliteit en overlast wordt respondenten herhaaldelijk gevraagd naar hun beleving van de eigen buurt. Waar deze buurt uit bestaat en welke problemen zich waar afspelen wordt echter nooit gespecificeerd. Ook wanneer er gevraagd wordt naar plekken die men mijdt wordt de vraag waarom en welke plekken dit zijn vrijwel nooit gevraagd. De gedachte achter het hier gepresenteerde onderzoek is dat het gebruik van een plattegrond een verdieping in het inzicht in de ruimtelijke beleving van onveiligheid, criminaliteit en overlast in de woonomgeving kan aanbrengen.

Bij een onderzoek onder bewoners van Leiden is naast een gestructureerde vragenlijst een plattegrond van Leiden gebruikt om respondenten te vragen naar onveilige locaties in hun buurt en stad. De respondenten werd gevraagd om aan te geven op de plattegrond wat zij verstaan onder 'de eigen buurt', en of er binnen of buiten de eigen buurt plekken zijn die zij niet veilig vinden. De interviewer ging vervolgens verder in op de redenen waarom de plek niet veilig gevonden wordt.

Vragen die in dit paper aan de orde komen zijn: in hoeverre kan een plattegrond gebruikt worden bij het verzamelen van informatie over de beleving van de eigen buurt en stad?

staat aan de hand van het meetinstrument de "indirecte effecthypothese" die kenmerkend is voor de sociale desorganisatietheorie aan een eerste toets te onderwerpen? Antwerpen werd in het kader van dit onderzoek ingedeeld in 42 wijken (buurtclusters), die samen de gehele fusiegemeente bestrijken.

Forensische profielen, van diagnostiek naar risicotaxatie

Dhr. drs. E.F.J.M. Brand, Ministerie van Justitie, DJI, Oostvaarderskliniek

De Forensische Profiel Lijsten, de FP40, zijn ontwikkeld door verschillende beroepsgroepen voor verschillende beroepsgroepen in de TBS. Zowel psychologen, psychiaters, maatschappelijk werkers als sociotherapeuten (of groepsleiders) hebben jarenlang bijgedragen aan de ontwikkeling van de lijsten en aan het aanleveren van veel gegevensbestanden.

Na het verschijnen van de handleiding FP40 december 2001 zijn meer dan vier jaar verlopen. Er zijn veel nieuwe metingen en vooral ook veel meer recidivegegevens. Na het oorspronkelijke doel, informatie voor behandeladviezen en behandelevaaluatie, zijn er nieuwe en andersoortige analyses uitgevoerd waardoor het profiel ook gebruikt kan worden voor risicotaxatie. Waar in het buitenland diverse nieuwe instrumenten worden ontwikkeld als completering van oude instrumenten heeft Nederland al de beschikking over een groot aantal metingen van kenmerken die nu algemeen als relevant worden beschouwd. Het nut van dynamische (in theorie veranderbare) persoonskenmerken voor de inschatting van de kans op delicttherhaling wordt getoond. Vanaf begin 2006 is de nieuwe handleiding FP40 versie 2006 beschikbaar. Hierin is duidelijker aangegeven welke lijsten voor éénmalige afname zijn bij instroom in de TBS en welke lijsten beschikbaar zijn voor jaarlijkse afname.

relaties met delinquentie na behandeling. Er werd gekeken welke kenmerken het sterkst bijdragen aan de voorspelling van de snelheid waarmee het eerste delict op de behandeling volgt. Daarnaast werden relaties tussen kenmerken en verschillen in delinquentie onderzocht, gedifferentieerd naar delictvolume, chroniciteit en desistance (stoppen met criminaliteit). Implicaties voor behandeling worden besproken.

6 Migratie en criminaliteit

Sessievoorzitter: J. van der Leun

Irreguliere Migratie van Angola naar Nederland

mr. J. van Wijk, Vrije Universiteit Amsterdam

Van 1998 tot 2002 vroegen in Nederland ongeveer 10.000 Angolezen asiel aan. Ongeveer de helft presenteerde zich als Alleenstaande Minderjarig Asielzoeker (AMA). Nederland lijkt op het eerste gezicht een vreemd bestemmingsland voor Angolezen, omdat er nauwelijks historische, culturele, economische of linguïstische banden zijn. Ook verbleef er tot eind jaren negentig geen aanzienlijke Angolese gemeenschap in Nederland. In het kader van een promotieonderzoek is onderzocht waarom en hoe deze migranten naar Nederland zijn gereisd. In de literatuur over irreguliere migratie wordt enerzijds omschreven dat sociale netwerken in dit verband een belangrijke rol kunnen spelen, anderzijds wordt gewezen op de (toegenomen) invloed van mensensmokkelaars. Gebaseerd op literatuurstudie, dossieronderzoek, expertinterviews en ruim 100 gesprekken met (potentiële) Angolese migranten in Nederland, Portugal en Angola, ontstaat het beeld dat voornamelijk de rol van sociale netwerken van groot belang is geweest op het Angolese migratieproces. Vrienden en familieleden hebben de keuze om naar Nederland te gaan beïnvloed en vervulden een faciliterende taak gedurende de reis en initiële opvang in Europa. Het bestaan van een informele maatschappij en hoge

mate van corruptie in Angola zijn van doorslaggevende betekenis zijn geweest bij het verkrijgen van reisdocumenten om naar Europa te reizen. De invloed van georganiseerde groepen mensensmokkelaars lijkt in verhouding klein te zijn geweest.

De vervlechting van strafrecht en immigratierecht onder invloed van heersende veiligheidsvraagstukken in de huidige Nederlandse en Amerikaanse risicosamenleving.

mevr. mr. drs. M.A.H. van der Woude, Universiteit Leiden

Onder invloed van de huidige risicosamenleving en de daarmee gepaard gaande veiligheidsproblematiek is het strafrechtssysteem aan allerhande wijzigingen onderhevig. In toenemende mate zien we dan ook dat andere rechtsgebieden worden "ingezet" om het strafrecht te ondersteunen en in sommige gevallen zelfs te vervangen. Het immigratierecht speelt bijvoorbeeld in toenemende mate een zeer belangrijke rol bij de bestrijding van het meest tot de verbeelding sprekende veiligheidsrisico: terrorisme. Sinds 11 september 2001 heeft het kabinet intensief gewerkt aan verbeteren van de terrorismebestrijding in Nederland. Hoewel de veranderingen (in zowel immigratie-, als strafrecht en op het gebied van onderlinge informatie-uitwisseling tussen betrokken instanties) op het eerste gezicht niet erg ingrijpend zijn, moet er met name worden gekeken naar de combinatie van de hierboven reeds geschetste wijzigingen in het strafrecht en de wijzigingen op het gebied van het immigratierecht. Deze combinatie heeft namelijk tot gevolg dat betrokken instanties verregaande bevoegdheden hebben gekregen om via het straf-, danwel immigratierecht tegen potentiële "risico's" (lees: vreemdelingen) op te treden. Een land waarin het immigratierecht eveneens een zeer prominente rol bij bepaalde veiligheidsvraagstukken en waarbij er al wordt gesproken over een "vervlechting van het straf-, en

In dit prospectief onderzoek wordt nagegaan in hoeverre gewelddadig gedrag voorspeld kan worden met behulp van een risicotaxatie instrument dat afgeleid is van de SAVRY (Structured Assessment of Violence Risk in Youth) bestaande uit een aantal historische, individuele en protectieve factoren. Er is gebruik gemaakt van de eerste (11/12 jaar) en tweede meting (13/14 jaar) van TRAILS. In de presentatie zullen de resultaten worden besproken.

Ecologische betrouwbaarheid en constructvaliditeit van "sociale desorganisatieconstructen" op basis van de methode van "key informant analysis"

Drs. L.J.R. Pauwels, Universiteit van Gent

In deze bijdrage wordt gewezen op het potentieel van de methode van "Key Informant Analysis" en wordt de ecologische betrouwbaarheid en constructgeldigheid van een meetinstrument van aspecten van het sociale klimaat in buurten afgenomen onder sleutelfiguren bediscussieerd. Het onderzoek werd uitgevoerd in Antwerpen omwille van de expliciet grootstedelijke context binnen Vlaanderen. Meer bepaald wordt de ecologische betrouwbaarheid en constructvaliditeit van een aantal sleutelmechanismen die een belangrijke plaats hebben in hedendaagse varianten van de sociale desorganisatietheorie gedocumenteerd en geëvalueerd. Wij hebben specifiek aandacht voor sociaal kapitaal, sociale desorganisatie en overlast. Gepoogd wordt deze constructen te meten, deze metingen te evalueren, en op basis van deze metingen een uitspraak te doen over de intermediaire rol van sociaal kapitaal en sociale desorganisatie bij het verklaren van de invloed van economische deprivatie op overlast als uitkomstvariabele.

Onze probleemstelling valt uiteen in diverse deelvragen: (1) hoe is het gesteld met de ecologische betrouwbaarheid van het meetinstrument, (2) hoe is het gesteld met de constructvaliditeit van het meetinstrument en (3) zijn we in

gekomen met Justitie en of zich hierin veranderingen voordoende in de tijd.

European Research group on national reconviction rates

drs. L.T.J. Nijssen, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC)

Uit een enquête uitgezet in 33 Europese landen blijkt dat er in 14 landen op nationaal niveau recidiveonderzoek is gedaan. De overeenkomsten en verschillen van deze onderzoeken zijn beschreven in het rapport National studies on recidivism. An inventory of large-scale recidivism research in 33 European countries. Op initiatief van het WODC is inmiddels een Europese onderzoeksgroep opgericht. In maart 2006 kwam deze groep voor het eerst bijeen om de verschillen in de uitvoering van het onderzoek nog duidelijker in kaart te brengen. De komende tijd worden de mogelijkheden besproken om te komen tot een internationale standaard van onderzoek. Het uiteindelijke doel is het uitvoeren van een vergelijking van landelijke recidivecijfers. De cijfers zullen gepresenteerd worden in het European Sourcebook.

25 Methoden en technieken: betrouwbaarheid en validiteit van meetinstrumenten

Sessievoorzitter: M. Moerings

Risicotaxatie van gewelddadig gedrag bij preadolescenten

Dr. T.W.D.P. van Os, Rijks Universiteit Groningen

Dr. R. Veenstra Rijks Universiteit Groningen

Dr. A.L. Bouhuys Rijks Universiteit Groningen

Prof. Dr. F. Verhulst, Universiteit Rotterdam

Prof. J. Ormel, Rijks Universiteit Groningen

immigratierecht", zijn de Verenigde Staten. Het verschijnsel van de menging van immigratie- en strafwetgeving wordt in de literatuur ook wel de 'criminalization of immigrant law' genoemd. Om ervoor te zorgen dat geen enkele terrorist meer het land in zou kunnen komen, werd het nieuwe hybride systeem van immigratie- en strafwetgeving na de aanslagen van 11 september een belangrijk middel om het terrorisme tegen te gaan. Hoewel we in Nederland vaak afwijzend zijn ten opzichte van gehanteerd beleid in de Verenigde Staten, is het opvallend om te zien dat Nederland ten aanzien van deze problematiek eenzelfde ontwikkeling lijkt door te maken als de V.S, en op sommige punten zelfs verder gaat. Critici beweren dat met de wijzigingen in het immigratierecht in beide landen oneigenlijke doelen worden nagestreefd. Immers, door middel van de aanscherpingen in beleid-, en regelgeving enerzijds en de toegenomen bevoegdheden van opsporende instanties en inlichtingendiensten anderzijds lijkt het immigratierecht ingezet te worden als een extra wapen in de strijd tegen het terrorisme, een verlengstuk van het (uitgeholde) strafrecht. Op sommige punten lijken beide rechtsgebieden zelfs met elkaar vervlochten. Er wordt vaak in eerste instantie gekeken of een mogelijkerwijs risicovolle vreemdeling door middel van het strafrecht aangepakt kan worden, zo niet, dan wordt het immigratierechtelijke apparaat ingezet. De verruiming van opsporingsbevoegdheden en het vervagen van de grenzen tussen het strafrecht en het immigratierecht heeft geleid tot de massale aanhouding, detentie en deportatie van vreemdelingen in de Verenigde Staten. Deze situatie is niet te vergelijken met de Nederlandse situatie. Toch kan gesteld worden dat er een zeker risico bestaat dat Nederland in het voetspoor van de Verenigde Staten zal treden. Het rechts politieke karakter dat Nederland zich heeft aangemeten de afgelopen jaren heeft hier reeds de basis voor gelegd.

Criminaliteit van migranten: bestuurlijke aanpak

drs. Ger Homburg, Regioplan Beleidsonderzoek

Criminaliteit onder allochtone jongeren wordt niet alleen strafrechtelijk aangepakt, maar ook bestuurlijk. In de afgelopen jaren zijn in tientallen gemeenten projecten uitgevoerd, gestimuleerd door subsidies van de rijksoverheid. De meeste projecten richten zich niet rechtstreeks op crimineel gedrag, maar op achterliggende factoren, zoals werkloosheid, voortijdig schoolverlaten en gebrek aan voorzieningen voor vrijetijdsbesteding. In de aanpak zijn impliciete verwijzingen naar verschillende etiologische theorieën te vinden. Mede als gevolg van de voorwaarden en de regels van de subsidieregelingen zijn er problemen bij de programma-integriteit. Over de effectiviteit is weinig bekend. In 2005 zijn zogenoemde bestuurlijke arrangementen afgesloten tussen 21 Antillianengemeenten en de minister van vreemdelingenzaken en integratie, gericht op het terugdringen van werkloosheid, voortijdig schoolverlaten en criminaliteit onder Antilliaanse risicjongeren. Er is voorzien in een evaluatie, maar de methodologie staat nog niet vast. Het is de bedoeling dat er gegevens over de effectiviteit komen, zo mogelijk voldoende aan de eisen van de Maryland Scientific Method Scale.

Knooppunt Rotterdam: mensensmokkel en stedelijkheid

dr. R. Staring, Criminologie - Erasmus Universiteit Rotterdam

Rotterdam is in 2000 met het zogenaamde Dover incident nadrukkelijk door mensensmokkelaars op de kaart gezet. Maar ook na 'Dover' lijkt Rotterdam voor verschillende omvangrijke mensensmokkelnetwerken een belangrijk knooppunt te zijn. Maar wat is nu de feitelijke relatie tussen mensensmokkelorganisaties en Rotterdam, of algemener de relatie tussen een transnationaal georganiseerde vorm van

Recidive 1997-2003 Ontwikkelingen in de strafrechtelijke recidive van jeugdige en volwassen daders

N. Tollenaar

Hoe hoog is de recidive van daders van misdrijven in Nederland? Dit deelproject van de Recidivemonitor gaat in op de strafrechtelijke recidive van alle daders over de periode 1997-2003. De centrale vraag is of de recidivepercentages sinds 1997 zijn veranderd. Voor elk uitgangsjaar wordt nagegaan welk deel van de daderpopulatie in de jaren na de afdoening van de strafzaak opnieuw met justitie in aanraking is gekomen. De recidivepercentages zijn uitgesplitst naar de sanctie die werd opgelegd, voor zowel jeugdige als volwassen daders. Verder is onderzocht of de gevonden verschillen tussen de jaren verklaard kunnen worden door verschillen in opbouw van de daderpopulatie, of door andere externe factoren zoals fluctuaties in ophelderingspercentages. Op deze wijze kan een beeld worden verkregen van de 'netto'-ontwikkeling van de recidive.

Strafrechtelijke recidive van ex-gedetineerden Uitstroomperiode 1996-2003

drs. S.N. Kalidien

Welke recidive volgt er op de gevangenisstraffen die in ons land worden opgelegd? In dit deelproject van de Recidivemonitor wordt ingegaan op de strafrechtelijke recidive onder ex-gedetineerden over de periode 1996-2003. De onderzoeksgroep bestaat uit ruim 96.000 duizend personen van 18 jaar of ouder die verspreid over de periode 1996-2003 één of meer keren zijn uitgestroomd uit een penitentiaire inrichting. Nagegaan is welk deel van hen na het einde van de vrijheidsstraf opnieuw in aanraking is

aandacht besteed aan de afdoening van geweldszaken door het OM en de rechter. Worden dergelijke zaken tegenwoordig vaker aan de rechter voorgelegd en legt deze vaker vrijheidsstraffen op dan tien jaar geleden?

24 Recidivemetingen

Sessievoorzitter: B. Wartna

Recidive in Nederland

Doorlopend onderzoek brengt uitstroomresultaten van strafrechtelijke interventies in beeld

B.S.J. Wartna

Het WODC heeft met de *Recidivemonitor* een instrument ontwikkeld waarmee op eenduidige wijze onderzoek kan worden gedaan naar de uitstroomresultaten van strafrechtelijke interventies. Inmiddels worden op grote schaal metingen verricht. Sommige metingen worden jaarlijks herhaald, zoals onder ex-gedetineerden, ex-pupillen van justitiële jeugdinstellingen en ex-terbeschikkinggestelden, maar er vindt ook eenmalig recidiveonderzoek plaats. Steeds wordt daarbij dezelfde methodiek gehanteerd.

In deze presentatie zal worden ingegaan op aanpak van de Recidivemonitor en de plaats die de metingen innemen bij de evaluatie van strafrechtelijke interventies. Het programma van onderzoek wordt uiteengezet en er wordt kort ingegaan op de verschillende toepassingen van een voorspellingsmodel dat op basis van de onderzoeksgegevens is ontwikkeld.

misdaad als mensensmokkel en de stad? Burgers (2001) beschrijft in algemene zin drie aspecten die nauw verbonden zijn met de stad en in relatie staan met stedelijke vormen van criminaliteit en overlast: de openbare sfeer die eigen is aan steden; het draagvlak van de stad die een markt creëren voor allerlei gedrag en, tot slot, de concentratie van grote groepen mensen die in een economische achterstandssituatie verkeren en kiezen voor korte termijn overleven. In deze bijdrage zal ik op basis van een analyse van grootschalige opsporingsonderzoeken mensensmokkel over veertien criminele samenwerkingsverbanden ingaan op de betekenis van de stad voor mensensmokkel. De eerder aangehaalde aspecten van stedelijkheid zullen hierbij als richtlijn dienst doen.

7 Nederlandse politie

Sessievoorzitter: J. Janssen

Informatiegestuurde Veiligheidszorg

drs. P. Versteegh, Politie Haaglanden

Informatiegestuurde veiligheidszorg behelst een afgestemde combinatie van een viertal belangrijke, landelijke ontwikkelingen op het gebied van de aansturing van politiezorg, namelijk informatiesturing (1), capaciteitsmanagement (2) en prestatiesturing (3) onder gemeentelijke regie (4). Bij de aanpak van criminaliteit en onveiligheid komt Informatiegestuurde politie (IGP) met behulp van capaciteitsmanagement in beeld. Op basis van goed inzicht in de criminaliteit in wijken en buurten en de zorgen daaromtrent van wijkbewoners werken politiemensen probleemgericht op tijden en plaatsen wanneer en waar dat het meest effectief is. Omtrent de aanpak van de belangrijkste criminaliteits- en overlastproblemen bestaan er concrete afspraken met betrokken organisaties, instellingen en bewoners. Bij de gezamenlijke aanpak stemt men de

noodzakelijke preventieve en repressieve activiteiten onder regie van gemeentelijke functionarissen op elkaar af. De politie stuurt nadrukkelijk op de eigen prestaties en heeft de afspraken daarover opgenomen in de eigen, reguliere bestuurs- en beheerscyclus. Over de geleverde prestaties legt zij verantwoording af aan het bevoegd gezag: het regionale college (korpsniveau) en het lokale driehoeksoverleg (bureauniveau). Daarbij vindt eveneens afstemming en toetsing van de aanpak op de veiligheidsbehoeften van burgers plaats in gemeenteraden, maar ook in de woonwijken.

Bij Informatiegestuurde veiligheidszorg verleent de politie - naast uitvoering van haar exclusieve kerntaken opsporing, handhaving en noodhulp - deskundige ondersteuning door probleemsigalering en advisering op die gebieden waar andere organisaties een nadrukkelijke verantwoordelijkheid hebben voor de aanpak. Door de maximale betrokkenheid van burgers en uitvoerende politiemensen bij de beleidskeuzes is sprake van beleidsvorming 'van onderop'. Hiermee kan men de kloof tussen het veiligheidsbeleid en de uitvoering dichten.

De auteur Peter Versteegh is hoofd van het onderdeel Analyse & Research van het Stafbureau Korpsdirectie van de politie Haaglanden. Deze publicatie is op persoonlijke titel geschreven.

"Politiestraatwerk en informatiegebruik - veranderingen sinds 1990? of: "Policing the Streets in Europe"

dr. W.Ph. Stol

Het gaat om twee opties, afhankelijk van de voortgang in het onderzoek. In beide gevallen gaat het om longitudinaal vergelijkend onderzoek op basis van systematische sociale observaties. Daarbij wordt politiestraatwerk geobserveerd; de onderzoeker legt alle contacten politie-publiek vast en noteert daarvan kenmerken volgens een vaste methode en

criminaliteitsbestrijding en rechtshandhaving. Hierbij moet gedacht worden aan al die activiteiten die betrekking hebben op het voorkomen, opsporen, vervolgen, berechten en bestraffen van crimineel gedrag. De tweede categorie kosten bestaat uit de kosten die gemaakt worden om criminaliteit te voorkomen. Het gaat dan niet om criminaliteitspreventie door de overheid maar om preventiemaatregelen door huishoudens en bedrijven. De derde categorie kosten zijn de uitgaven als gevolg van criminaliteit, zoals de kosten van materiële of immateriële schade, en inkomstenderving. In dit onderzoek zijn deze kosten over de afgelopen jaren in kaart gebracht.

Het korte lontje

drs. A.W.M. van der Heijden, Parket-Generaal

Politie en justitie registreren steeds meer geweldsmisdrijven. Dit is opmerkelijk gezien de daling van de meeste vormen van commune criminaliteit. Een oppervlakkige waarnemer zou hieruit kunnen afleiden dat het overheidsbeleid inzake geweld faalt. Maar misschien is het juist dit beleid dat leidt tot de gesignaleerde stijging in de criminaliteits-statistieken. Want als opsporings- en vervolgingsinstanties strenger optreden tegen bedreigingen en mishandelingen, worden meer processen-verbaal uitgeschreven, meer strafzaken aangespannen en zwaardere straffen geëist. Terwijl niet duidelijk is of er in werkelijkheid vaker of ernstiger crimineel geweld wordt toegepast dan pakweg tien jaar geleden. Het gevoerde beleid zou wel eens een self fullfilling prophecy kunnen zijn: doordat politie en justitie steeds meer geweld registreren worden deze instanties keer op keer bevestigd in de gepercipieerde noodzaak tot stevig ingrijpen. In deze bijdrage wordt mede aan de hand van resultaten van slachtofferenquêtes nagegaan in hoeverre de stijging van de geregistreeerde geweldscriminaliteit is toe te schrijven aan de omstandigheid dat de politie tegenwoordig meer werk maakt van de bestrijding van geweldsdelicten. Verder wordt

afstemming ervan op het strafrechtelijk beleid van het parket. Hiertoe is echter een voldoende inbreng in het totstandkomingsproces van de ZVP'en vereist. Dit onderzoek beoogde dmv. een analyse van de inbreng van de procureurs des Konings in de eerste ZVP'en (2003) een stevige onderhandelingspositie voor de procureurs te bewerkstelligen bij de opmaak van de eerstvolgende ZVP'en (2005-2008).

Door middel van diepte-interviews en zelfrapportages werden de percepties van alle procureurs des Konings in kaart gebracht. Dit evaluatieonderzoek leert ons dat de inbreng van de procureurs in de ZVP'en reeds in zekere mate aanwezig is maar nog meer geïntensifieerd kan worden. Tevens kwamen een aantal problematieken, die een specifieke beleidsaandacht vereisen, aan het licht, zoals bijvoorbeeld de problematiek van de lokale rechnercapaciteit, het begrip 'beleidsvrije ruimte' en de afstemming tussen de verschillende beleidsplannen.

Dit onderzoek heeft het positief neveneffect van sensibilisering bereikt. Terwijl de verplichtingen voor de politiediensten uit de Wet op de Geïntegreerde Politie voor de meeste procureurs des Konings voorheen nog geen concrete reality's kenden, is dit, mede door het bewustwordingsproces, vandaag wel het geval. Steeds meer procureurs werken concreet mee aan de totstandkoming van de ZVP'en, hebben hun eigen beleidsplan en hebben een actieve stem in de discussie over planning en prioriteiten.

Kosten van criminaliteit

Debora Moolenaar, WODC

Criminaliteit is een groot probleem voor onze samenleving. Niet alleen leidt het tot gevoelens van onveiligheid maar er zijn ook zeer hoge kosten aan verbonden. Deze kosten kunnen grofweg ingedeeld worden in drie categorieën. De eerste categorie bestaat uit de uitgaven van de overheid aan

een vast schema. Deze onderzoekslijn startte in 1991. In de periode 1991-1993 zijn diverse observaties verricht en daarna weer in de periode 2001-2005.

De eerste optie is (binnen Nederland):
'Politiestraatwerk en informatiegebruik - veranderingen sinds 1990?'

Binnen deze optie zijn er weer twee mogelijkheden:
- een bijdrage over de vraag of politiewerk is veranderd sinds 1990 en wat er merkbaar is van de prestatiecontrascten (m.n. sturing op aantallen processen verbaal);
- een bijdrage over de vraag of het informatiegebruik door politiemensen is veranderd, met speciale aandacht voor het gebruik van informatie uit computersystemen.

De tweede optie is (internationale vergelijking):
"Policing the Streets in Europe"

De onderzoekslijn is inmiddels uitgebreid naar het buitenland. Er is een onderzoek in België verricht en er loopt momenteel onderzoek in Denemarken. Onderzoek in andere landen is in voorbereiding. Wanneer materiaal uit het buitenland op tijd binnen en verwerkt is, kan een eerste analyse daarover worden gepresenteerd. De centrale vraag is dan of, en zo ja hoe en waarom, politiewerk in de onderzochte landen verschilt.

8 Ruimtelijke spreiding van criminaliteit

Sessievoorzitter: W. Bernasco

Samenplegen en de keuze van doelwitbuurten door
woninginbrekers

dr W. Bernasco, NSCR

In de criminologische theorievorming, en ook in het empirische onderzoek, wordt nog vaak vergeten dat veel misdrijven in groepsverband gepleegd worden. Er bestaat nog

weinig aandacht voor de mogelijke implicaties van het onderscheid tussen solitaire en in groepsverband gepleegde misdrijven. Toch zijn er redenen om te veronderstellen dat dat onderscheid van belang is om bepaalde aspecten van het plegen van misdrijven, zoals de doelwitselectie, beter te begrijpen. Met behulp van politiegegevens over woninginbraken en de daarbij betrokken inbrekers en inbrekersgroepen wordt in het te presenteren onderzoek bestudeerd in hoeverre daders die in groepsverband opereren (twee of meer samenwerkende daders) hun doelwitbuurten anders selecteren dan degenen die alleen op inbrekerspad gaan. Er wordt beargumenteerd dat inbrekers in het algemeen een voorkeur hebben voor hun eigen buurt en voor woonbuurten in de directe omgeving, voor buurten in de omgeving van stadscentra, voor rijke buurten en voor buurten die sociaal en fysiek voor hen toegankelijk zijn. Daarnaast wordt betoogd dat sommige van deze criteria een grotere rol spelen bij de buurtkeuze van solitaire daders dan bij die van dadergroepen, bijvoorbeeld omdat dadergroepen over de mogelijkheid beschikken om onderling taken te verdelen. De resultaten laten zien dat vooral de nabijheid tot de eigen woonbuurt en de fysieke toegankelijkheid van woningtypen de keuze van een pleegbuurt bepalen. Er zijn echter geen aanwijzingen dat solitaire inbrekers andere criteria gebruiken dan dadergroepen.

Sociale veiligheid in buurten: effecten van de fysieke en sociale structuur en sociale cohesie

*Tom van Dijk
Jeanet Kullberg
Karin Wittebrood*

Bij het SCP wordt een onderzoek uitgevoerd naar de effecten van de sociale en fysieke compositie van Nederlandse buurten (4-posities postcodegebieden) op de sociale veiligheid. Regelmatig wordt verondersteld dat door fysieke ingrepen (zoals sloop, nieuwbouw en renovatie) de leefbaarheid en

23 Criminaliteitsbeleid en onderzoek II

Sessievoorzitter: D. Moolenaar

Productiviteit van strafrechtspraak

*Frank van Tulder
Ab van der Torre*

Hoeveel kost de afhandeling van een strafzaak door een Nederlandse rechtbank en in hoeverre hangt dit samen met de organisatie van die rechtbank? Raad voor de rechtspraak en Sociaal en Cultureel Planbureau voeren samen een onderzoek uit naar de determinanten van de productiviteit van Nederlandse gerechten. Een aantal voorlopige uitkomsten daarvan, m.n. op het gebied van het strafrecht, komen aan de orde.

Hoeveel kost de afhandeling van een strafzaak door een Nederlandse rechtbank en in hoeverre hangt dit samen met de organisatie van die rechtbank? Raad voor de rechtspraak en Sociaal en Cultureel Planbureau voeren samen een onderzoek uit naar de determinanten van de productiviteit van Nederlandse gerechten. Een aantal voorlopige uitkomsten daarvan, m.n. op het gebied van het strafrecht, komen aan de orde.

De procureurs des Konings aan het woord. Evaluatieonderzoek zonale veiligheidsplannen

*Elke Devroe
Sophie Matthijs
Saaske De Keulenaer
Stefan Thomaes*

De procureurs des Konings bekleden in België ongetwijfeld een belangrijke rol in de beleidscyclus van de lokale politie. Als vast lid van de zonale veiligheidsraad en als goedkeurende overheid van het zonaal veiligheidsplan (ZVP), kan de procureur waken over de kwaliteit van het ZVP en de

Veranderingen in schoolnetwerken en delinquent gedrag: invloed en/of selectie?

dr. Frank M. Weerman, NSCR

In de criminologie is meermalen een sterk verband vastgesteld tussen delinquent gedrag van jongeren en delinquent gedrag van met hen bevriende leeftijdsgenoten. Vaak wordt simpelweg aangenomen dat dit wijst op een sterke invloed van 'verkeerde vrienden'. Het verband wordt echter gewoonlijk overschat doordat aan jongeren is gevraagd om te rapporteren over hun vrienden in plaats van het delinquente gedrag bij hun leeftijdsgenoten zelf vast te stellen. Bovendien staat de causale richting van het verband niet vast: delinquent gedrag kan het gevolg zijn van invloed door delinquente vrienden, maar het is ook mogelijk dat delinquente jongeren elkaar eerder zullen uitzoeken als vriend (selectie).

In deze presentatie worden de eerste resultaten gepresenteerd van een longitudinale analyse (twee meetmomenten) van schoolnetwerken en delinquent gedrag. De gegevens zijn afkomstig uit het NSCR-'schoolproject' waarin ruim 1000 vmbo-leerlingen een vragenlijst hebben ingevuld in zowel 2002 als in 2003. Doordat aan respondenten is gevraagd met wie zij omgaan op school én deze bevriende medeleerlingen ook zelf vragen hebben ingevuld over het plegen van delicten, kon het delinquentieniveau van iemands schoolvrienden rechtstreeks worden vastgesteld. En doordat gegevens bij dezelfde personen op twee meetmomenten zijn verzameld, kan worden onderzocht in hoeverre het verband tussen leeftijdsgenoten en delinquentie gedrag berust op invloed dan wel selectie. In de presentatie zullen de eerste resultaten van een dergelijke longitudinale analyse van netwerkgegevens worden gepresenteerd en wordt ingegaan op de plannen voor toekomstige analyses.

veiligheid in buurten kan worden verbeterd. Om na te gaan of deze veronderstelling plausibel is, maken we gebruik van gegevens uit verschillende databronnen (Woonmilieudatabase, Woningbehoeftenonderzoek, Politie-monitor bevolking, Volkshuisvesting informatiesysteem, Regionaal inkomensonderzoek). Hieruit is een dataset ontstaan van ruim 100.000 respondenten uit 650 buurten gelegen in de G30-gemeenten. Gebruikmakend van multilevel-analyses gaan we na in welke mate er effecten bestaan van de sociale en fysieke compositie van de buurten op (i) de kans om slachtoffer te worden van geweld-, vermogens- en vernielingsdelicten binnen de buurt, (ii) de gepercipieerde overlast en verloedering in de buurt, en (iii) de mate waarin men zich onveilig voelt in het algemeen en binnen de buurt. Daarnaast zal worden onderzocht in hoeverre veranderingen in sociaal economische status, immigrantenconcentratie en woningvoorraad afzonderlijk van invloed zijn op deze aspecten van sociale veiligheid. In de modellen zal worden gecontroleerd voor persoonskenmerken. Tevens bekijken we in hoeverre sociale cohesie de effecten van de sociale en fysieke compositie van de buurt op (i), (ii) en (iii) afzwakt. Het model integreert daarmee de belangrijkste aspecten van de sociale desorganisatie traditie, met kenmerken uit omgevingscriminologisch en geografisch onderzoek naar veiligheid in buurten. Met name vernieuwend ten opzichte van voorgaand ruimtelijk veiligheidsonderzoek is dat in deze studie de fysieke structuur van buurten met zeer complete gegevens - afkomstig van het ministerie van VROM - in kaart wordt gebracht.

Reizigers of stropers: Een typologie van reispatronen van daders van vermogensdelicten.

*Karen van Beijsterveldt, Erasmus Universiteit Rotterdam
Drs Jasper van der Kemp, Vrije Universiteit Amsterdam
Prof Dr Henk Elffers, NSCR & Vrije Universiteit Antwerpen*

Daders moeten op pad om delicten als inbraak en overval te plegen, dat kan tenslotte niet in hun eigen huis. Daders die vaker op pad gaan laten een spoor van plaatsen delict na, van locaties van misdrijven. Opsporing van deze daders kan ondersteund worden met geografische daderprofilering, een methode om te voorspellen waar de dader waarschijnlijk woont op grond van de plaatsen delict.

Een belangrijke voorwaarde om deze opsporingstechniek succesvol toe te kunnen passen, is dat de dader zich volgens bepaalde wetmatigheden gedraagt, nl. hij pleegt zijn delicten rondom zijn woonlocatie. Een dader die zich, ruimtelijk, zo gedraagt wordt een stroper genoemd. Het type dader dat juist niet in zijn eigen woonomgeving zijn delicten pleegt is een reiziger.

In het onderzoek dat gepresenteerd wordt, is eerst gekeken naar de mate waarin daders ingedeeld kunnen worden in de genoemde typen. Daarna is er een analyse gedaan om vast te stellen welke kenmerken van een serie misdrijven het mogelijk maken te voorspellen welk type dader erachter schuil gaat. Hiervoor is een selectie van daders uit de Haaglandenstudie, van ruim 1600 daders en hun delicten gemaakt. Het uitgangspunt in dit onderzoek is, dat kenmerken gebruikt worden die mogelijk ook bekend zijn in een regulier opsporingsonderzoek. Daarmee benadert het de praktijksituatie waarin geografische daderprofilering zijn toepassing heeft.

De resultaten laten zien dat het gebruik van opsporingsinformatie een positieve bijdrage heeft op het voorspellen van het type dader. Daarmee is een eerste stap gezet om geografische daderprofilering een nuttige bijdrage te laten zijn voor de opsporing.

Een belangrijk kenmerk van 'peer groups' in de adolescentie is de statushiërarchie dat wil zeggen; de relatieve positie van leden van de 'peer group' op de dimensie van populariteit. Elke 'peer group' kent een aantal leden met een populaire status. Deze populaire jongeren lijken kenmerken te bezitten die hen aantrekkelijk maakt voor leeftijdsgenoten. Populaire jongeren worden dan ook het meest invloedrijk geacht (Adler & Adler, 1995).

Aan het begin van de adolescentie lijkt antisociaal gedrag van toenemend belang voor het verkrijgen van een populaire positie (Moffitt, 1993). Populaire adolescenten zouden gelet op hun meer invloedrijke positie anderen dan ook kunnen aanzetten en aanmoedigen om over te gaan tot antisociaal gedrag.

Met de positie van jongeren in hun 'peer group', wordt echter in onderzoek naar de invloed van 'peer groups' veelal niet rekening gehouden. Onderzoek richt zich veelal op de complete 'peer group'. In deze studie worden beide lijnen van onderzoek gecombineerd.

Ten eerste wordt geanalyseerd in hoeverre de populaire positie van adolescenten samenhangt met antisociaal gedrag. Ten tweede worden netwerken van populaire adolescenten in kaart gebracht en onderzocht in hoeverre antisociaal gedrag van leden van deze netwerken overeenkomt met het gedrag van populaire adolescenten. Ten derde wordt onderzocht in hoeverre de overeenkomst in antisociaal gedrag afhankelijk is van de wijze waarop adolescenten verbonden zijn met een populaire leeftijdsgenoot. Voor de analyses is gebruik gemaakt van een subsample van TRAILS.

Adler, PA, P Adler, 1995, Dynamics of Inclusion and Exclusion in Preadolescent Cliques: Social Psychology Quarterly, v. 58, p. 145-162.

Moffitt, TE, 1993, Adolescence-limited and life-course-persistent antisocial- behavior - a developmental taxonomy: Psychological Review, v. 100, p. 674-701.

uiteengezet wat de plannen zijn met betrekking tot het onderzoek.

The dyadic nature of bullying and victimization: testing a dual perspective theory

René Veenstra, University of Groningen

Siegwart Lindenberg, University of Groningen

Bonne J.H. Zijlstra, University of Groningen

Frank C. Verhulst, Erasmus Medical Center, Rotterdam

Johan Ormel, University Medical Centre Groningen, University of Groningen

Despite recognition that bullying occurs disproportionately in specific dyads of pupils, the relationships that bullies and victims have to one another are usually overlooked. Children are routinely classified as bullies and victims, but rarely is it known who bullies who. The current paper conceptualizes bullying and victimization as dependent on differences between two actors. We adopted the peer nomination technique for examining the point of view of the bully and of the victim. The probability of a bully-victim relationship is higher if bullies are more dominant than victims and if victims are more rejected by the class. In a bully-victim dyad boys were more often the bullies. We did not find a sex effect for victimization. Lastly, we compared the perceptions of aggressors (as revealed by the question 'who do you bully?') and victims (as revealed by the question 'by whom are you bullied?'). We found a higher percentage of self-proclaimed victims than bullies, indicating that victims interpret behavior as being bullied even though it may only have been intended as teasing.

On Top of the Hierarchy. De relatie tussen antisociaal gedrag, populariteit en netwerken van jongeren.

drs. J.K. Dijkstra, Rijksuniversiteit Groningen

Wapengeweld in Amsterdam-Amstelland

Drs. N. Arts, Advies en Onderzoeksgroep Beke

Drs. L. Schaap, COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement B.V

Hoe laat wapengeweld in Amsterdam-Amstelland zich beschrijven in termen van aard en omvang en dader- en -slachtofferkenmerken? Neemt het aantal wapenincidenten in veiligheidsrisicogebieden relatief sterker af ten opzichte van andere gebieden? Is een straatrover selectief bij het uitzoeken van zijn/ haar slachtoffer? Welke motieven bestaan er voor straatroof?

Deze en andere vragen staan centraal in een recent uitgevoerd praktijkonderzoek naar de verschillende verschijningsvormen van wapengeweld in Amsterdam-Amstelland. Het onderzoek omvat zowel een analyse van het aantal en soort wapenincidenten, als een dader en slachtoffer analyse. Ten behoeve van de wapenincidentenanalyse is voor driemaal de periode van een jaar -aan de hand van een registratieanalyse van alle wapengeweldincidenten in Amsterdam-Amstelland - gekeken naar ontwikkelingen en verschuivingen in de aard en omvang. Daarbij is in het bijzonder aandacht geschonken aan de veiligheidsrisicogebieden omdat men hier - met beleid en politie inzet - extra geïnvesteerd heeft in de bestrijding van wapengeweld. Daarnaast wordt ingezoomd op het fenomeen straatroof omdat het een heel specifiek type feit betreft waarin (dreiging met) wapengebruik vaak een cruciale rol speelt.

Vervolgens is op basis van profiellijsten een profielschets gemaakt van zowel de daders en - indien er sprake was van slachtofferschap - ook van slachtoffers van wapengeweld in Amsterdam. Opnieuw is hier een onderverdeling gemaakt naar wapengeweld in algemene zin (wapenbezit en wapengebruik), alleen wapenbezit (zoals bij preventief

fouilleren) en straatroof (mogelijk wapengebruik). Naast deze kwantitatieve profielanalyses is een verdiepingsslag gemaakt door middel van dossieranalyse en interviews met betrokken politieambtenaren. Dit heeft geleid tot een profielschets van daders (motief, werkwijze, leeftijd, sekse) en slachtoffers (leeftijd, sekse, etniciteit) en een uiteenzetting van de achtergronden waartegen wapengeweld plaatsvindt.

In de presentatie voor de marktdag van de NVK wordt ingegaan op de methode van onderzoek, de aard en omvang van wapenincidenten en de kenmerken van de verschillende type daders en slachtoffers.

9 Methoden en technieken: databronnen en hun (on)mogelijkheden

Sessievoorzitter: G. Beijers

Bedreiging van burgers

Prof.dr. W.J.M. de Haan, Universiteit van Groningen
Dr. J.A. Nijboer, Universiteit van Groningen
N. Tromp, Universiteit van Groningen

Uit slachtofferenquêtes die het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) sinds 1980 heeft uitgevoerd, blijkt géén toename van het aantal slachtoffers van mishandeling op straat. Ook de nog grootschaliger Politiemonitor Bevolking laat geen significante stijging van mishandeling zien en slechts een geringe toename van bedreiging.

Uit slachtofferenquêtes van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt dat jaarlijks 3 à 4 procent van de Nederlandse bevolking met geweld wordt bedreigd; de Politiemonitor Bevolking komt uit op 4 à 6 procent.

Bedreiging is in veel opzichten een moeilijk te omschrijven begrip dat veel vragen oproept en waarover weinig bekend is.

22 Leeftijdsgenoten en criminaliteit

Sessievoorzitter: F. Weerman

Leeftijdsgenoten en de dynamiek van delinquent gedrag in de adolescentie.

Drs. C.I.M. Megens
Dr. F. Weerman
Prof. dr. G. Bruinsma

De relatie tussen leeftijd en criminaliteit is een bekend gegeven binnen de criminologie. Kenmerkend is dat de prevalentie van delinquent gedrag aanzienlijk toeneemt aan het begin van de adolescentie, piekt in deze periode en daarna weer snel afneemt. Hoewel er heel veel onderzoeken zijn gedaan naar delinquentie van jeugdigen, is het aantal studies dat zich specifiek heeft gericht op de timing en de dynamiek van delinquent gedrag in de adolescentie nog gering. Daardoor bestaat er nog onduidelijkheid over de vraag waarom delinquent gedrag in het begin van de adolescentie toeneemt. In deze presentatie wordt aandacht besteed aan verschillende verklaringen, en in het bijzonder aan de benadering van Mark Warr. In zijn boek 'Companions in Crime' (2002) ontwikkelt hij een verklaring van adolescentiegebonden delinquentie, vanuit de constatering dat delinquentie in deze periode grotendeels in het gezelschap van leeftijdgenoten plaatsvindt. De leeftijdsdistributie van delinquent gedrag en het sociale karakter van delinquentie worden in zijn benadering bovendien niet als onafhankelijk van elkaar gezien. Om meer inzicht te krijgen in de relatie tussen veranderingen in de omgang met leeftijdsgenoten en de timing van delinquent gedrag zal hiernaar onderzoek worden verricht. De data in deze studie zullen komen van een 5 jarig longitudinaal multidisciplinair onderzoek, genaamd RADAR. Tijdens de presentatie zal daarom ook worden ingegaan op de achtergrond van het RADAR project. Tevens wordt

werk/opleiding, training, vrije tijd, contacten met het personeel, handhaving van de orde en medezeggenschap en eigen rechten. Tot slot hebben wij de vrouwen die (jonge) kinderen hebben gevraagd hoe contacten met hun kinderen geregeld zijn, hoe het thuisfront (indien aanwezig) bij de opvoeding betrokken is, en hoe zij deze regelingen ervaren. Tot de steekproef behoren in principe alle afgestrafte vrouwen in detentie verblijvend tussen 1 februari en 15 juli 2006, die bereid zijn tot medewerking aan het onderzoek. Op dit moment zijn ongeveer 70 vrouwen geïnterviewd, afkomstig uit de Penitentiaire Inrichtingen Zuid-Oost, locatie Ter Peel.

Vijf generaties delinquentie

Catrien Bijleveld, NSCR
Miriam Wijkman, NSCR

Over de intergenerationele overdracht van delinquentie, sociale achterstand en justitiële interventies

Wij bestuderen de intergenerationele overdracht van delinquent gedrag. Onze startgeneratie bestaat uit 200 jongens die in 1911 in het toen opgerichte Harreveld werden geplaatst. Met behulp van gegevens over hun eigen (G2) veroordelingen, die van hun ouders (G1), en die van hun nazaten (G3, G4 en G5) bestuderen wij de overdracht van delinquentie. Wij relateren die overdracht aan ouderlijke delinquentie, aan sociaal-economische kenmerken, en aan separatie van de ouders (bijv. door sterfte of door gevangenisstraf). Wij vergelijken delinquentie in de onderzochte groepen aan die in controlegroepen.

Wanneer is er bijvoorbeeld sprake van bedreiging? Is er verschil tussen mensen die zich bedreigd voelen en mensen die bedreigd worden? Is bedreiging afhankelijk van de beleving van het slachtoffer of kan er ook sprake zijn van bedreiging ongeacht de beleving van het slachtoffer?

Wanneer we ons beperken tot strafbare bedreiging, is een vraag wanneer er in een bedreigende situatie sprake is van strafbare bedreiging. Wetgeving en jurisprudentie ter zake van strafbare bedreiging bieden relatief veel ruimte voor interpretaties van gebeurtenissen die als bedreigend worden beschouwd. We zien dit terug in de praktijk van aangiften van bedreiging en in de kwalificatiebeslissingen die verbalisanten nemen bij het opmaken van het proces-verbaal. Om meer inzicht in de ontwikkeling van aangiften van bedreiging door 'gewone bedreigingen' te krijgen, is in de regio Groningen een vergelijkend onderzoek gedaan naar aangiften van bedreiging in 2000 en 2005. Het doel van het onderzoek was om antwoord te krijgen op de volgende vragen:

Is een toename in het aantal aangiften van bedreiging (2000-2005) terug te vinden in alle categorieën of typen bedreiging of in slechts enkele daarvan?

Welke indicaties zijn er dat de toename van het aantal aangiften in de betreffende categorieën of typen bedreigingen op een reële toename berust of meer het gevolg zijn van toenemende aangiftebereidheid van slachtoffers - en/of registratiebereidheid van de politie?

Welke aanknopingspunten geven de antwoorden op deze vragen voor aanpak en preventie van bedreigingen?

Homicide index van Engeland en Wales

Drs. K.T. Gruenberg, Lancaster University, UK
Prof B.J. Francis, Lancaster University, UK

Researchers need to understand homicide to develop strategies to decrease it. As homicide rates differ across the world, cross-national comparisons provide a way to comprehend the differences and hence homicide as such. However, international homicide databases suffer from insufficient standard definitions and administrative difficulties of countries participating, so that, although researchers are motivated, there is a lack of meaningful comparability in homicide data. We believe that a bottom-up approach in which the national databases are analyzed individually and only the outcomes of these analyses are cross-nationally compared present a solution. Our aim is provide a guideline for such an analysis using the homicide index of England and Wales as an example. This index was launched in 1967 to catalogue in detail every single homicide that has been recorded by the police.

It contains information on, among other, the age and gender of victim and suspect, moreover, records on method, relationship and circumstance. After an initial exploratory analysis of the data, we will carry out a latent class analysis. To accomplish this, several obstacles need to be defeated: although we have data that has been collected over a time, it is not time-series data, as the observations are not repeated. Yet, we are interested in the dynamics. Moreover, missing information and imbalancedness, due to the presence of frequent and rare events may pose problems. We will investigate these issues and propose solutions. This talk will give an introduction to the homicide index and an overview of the work in progress.

Bronnen voor het meten van effecten van wetswijzigingen in zedenzaken. Gokken of meten?

*Hetty Oomens
Guillaume Beijers*

Voor het meten van ontwikkelingen in aard en omvang van criminaliteit staan ons verschillende bronnen ter beschikking

Vrouwen in detentie: een analyse van hun leef- en werkomstandigheden

*A. Slotboom
S. Day
K. van der Boon
L. Koot
S. van Roosmalen*

Ondanks het feit dat vrouwen in de Nederlandse gevangenis slechts een klein deel uitmaken van de gehele populatie (ongeveer 6%), is het aantal vrouwen in detentie gestegen, even als in andere Europese landen. Het is daarom niet alleen van belang de kenmerken van de gedetineerde vrouwen in kaart te brengen, maar het is ook van belang te weten onder welke omstandigheden die detentie zich voltrekt. In dit onderzoek sluiten wij aan bij internationaal onderzoek (International Study on Women's Imprisonment (ISWI) Duenkel, Kestermann & Zolondek, 2005). We beschrijven de populatie gedetineerde vrouwen en onderzoeken de omstandigheden waaronder vrouwen gedetineerd zijn. Omdat de gevangenispopulatie voor een groot deel uit mannen bestaat zijn gevangenis vaak ingericht op deze groep. Het is echter bekend dat vrouwen vaker psychologische en psychosomatische klachten hebben en problemen als seksueel misbruik, verslaving, relatieproblemen met kinderen en familie een grotere impact hebben op vrouwen dan op mannen.

Om onderzoek te doen naar de omstandigheden van gedetineerde vrouwen hebben we data verzameld op basis van observaties, vragenlijsten bij vrouwelijke gedetineerden en vragenlijsten bij gevangenis personeel. We hebben gebruik gemaakt van een vragenlijst ontwikkeld binnen de ISWI. Bij de ontwikkeling van deze lijst zijn naast theoretische constructen zoals de "healthy prison" en empirische studies naar het gevangenis klimaat de Europese richtlijnen voor het gevangeniswezen als uitgangspunt gebruikt. We hebben onder andere gevraagd naar huisvesting, gezondheid,

Het herstelrecht is inderdaad doorgestoten tot op de beleidsagenda van een aantal internationale instellingen en de groei van het herstelrecht - in de vorm van slachtofferdaderbemiddeling, "conferencing" of nog andere methoden - is een trend die zichtbaar is binnen vrijwel de gehele Europese Unie. Binnen het bestek van mijn onderzoek heb ik een deelaspect belicht, namelijk de mogelijke invloed van de Europese wetgeving op de beleidsmatige implementatie van het herstelrecht.

Om de actuele graad van implementatie van artikel 10 in de EU-lidstaten te achterhalen, hebben we een beperkt survey-onderzoek verricht, daarbij gebruik makend van een vragenlijst die gestuurd werd naar 24 lidstaten en twee kandidaat-lidstaten. De vragenlijst peilde naar het effect van artikel 10 op nationaal niveau en de houding van overheden ten opzichte van bemiddeling en Europese wetgeving binnen dit domein.

Ik hoop dat er binnen de deelthema's / sessies ruimte is voor een korte introductie van dit onderwerp en de algemene onderzoeksresultaten van mijn onderzoek.

Mijn presentatie zal onder meer de volgende punten behandelen:

- situeren we eerst het Kaderbesluit in zijn internationale en meer bepaald EU-context, teneinde beter de finaliteit van dit wetgevende initiatief te begrijpen;
- meer in detail de formulering van artikel 10 betreffende bemiddeling;
- het onderzoek, waarbij de bevindingen aan de hand van een vijftal thema's aan bod zullen komen;
- tenslotte concludeer ik met een meer toekomstgerichte discussie en evaluatie omtrent de rol van de EU en de noodzaak van een Europese regelgeving bij bemiddeling.

die ieder hun sterke maar vooral ook zwakke punten hebben. Welke bron(nen) het beste gebruikt kan/kunnen worden is mede afhankelijk van de concrete onderzoeksvraag.

Wij hebben in de loop van de jaren, al dan niet samen, meegewerkt aan redelijk wat wetsevaluaties waaronder op dit moment het "Evaluatieonderzoek van partiële zedelijkheidswetgeving". Een vaste onderzoeksvraag bij dit type onderzoek is of in de ontwikkeling van het aantal aangiften over de jaren een effect van de betreffende wetswijziging te zien is, dan wel of een effect waarneembaar is in de wijze waarop zaken worden afgedaan door OM of RB.

En dan komt weer de vraag aan de orde welke bron het beste gebruikt kan worden.

In onze bijdrage willen we op het terrein van zedenzaken laten zien welke informatie de verschillende bronnen (HKS, CBS, bedrijfsprocessensystemen van de politie en OM-data) bevatten, op welke punten deze bronnen overeenkomen en verschillen en, voor zover mogelijk, welke bronnen het beste gebruikt kunnen worden om mogelijke effecten van wetswijzigingen vast te stellen.

Slachtofferschap van grootschalige mensenrechtenschendingen: twee case studies uit zuid Soedan en Rwanda

C. Bijleveld, NSCR

Tellen van het ontelbare

Wij proberen om schattingen te maken van slachtofferschap als gevolg van de grootschalige mensenrechtenschendingen in zuid Soedan in de periode 1983-2003, en in Rwanda als gevolg van de genocide in 1994. Daarbij splitsen wij uit naar directe sterfte (bijvoorbeeld bij aanvallen) en indirecte sterfte (bijvoorbeeld ten gevolge van hongersnood of uitputting op de vlucht). Voor Rwanda proberen wij tevens schattingen te

maken van slachtofferschap van verkrachting. Wij ijken de zo verkregen schattingen. Wij bespreken de formidabele meetproblemen.

afdoeningen in kaart. Verder beschrijven we de lengte van de door het OM geëiste en door de rechter in eerste aanleg opgelegde tijdelijke vrijheidstraf (N = 1.965). De geanalyseerde gegevens zijn afkomstig van de Databank Moord en Doodslag van het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR). De resultaten laten zien dat in de onderzochte periode de geëiste en opgelegde tijdelijke gevangenisstraffen gemiddeld 2 jaar langer zijn geworden. Dit geldt zowel voor moorden als voor doodslagen en ook als TBS wordt opgelegd. Uitgebreide analyses laten zien dat de stijging in gevangenisstraf niet te verklaren is door veranderingen in delict-, dader- en slachtofferkenmerken van moord en doodslagen. De stijgende trend in straffen is dan ook louter te interpreteren als het punitiever worden van officieren van justitie en rechters.

De invloed en het belang van het eerste bindende Europese wetsartikel op het gebied van herstelrecht

Mr. V.E. van der Does

In het kader van mijn afstudeer thesis voor het behalen van de Master European Criminology aan de Katholieke Universiteit Leuven heb ik een onderzoek gedaan naar de invloed en het belang van het eerste bindende Europese wetsartikel op het gebied van herstelrecht; te weten artikel 10, met de titel: "Bemiddeling in strafzaken", van het Europees Kaderbesluit inzake de status van het slachtoffer in de strafprocedure van maart 2001.

Sinds de goedkeuring van het Kaderbesluit is de bemoeienis van de Europese Unie op het gebied van herstelrecht en bemiddeling in strafzaken een realiteit geworden. De Unie lijkt deze zaken te beschouwen als behorend tot haar bevoegdheidsdomein en dat is een van de redenen waarom dit dossier onder haar aandacht zal blijven en mogelijk aanleiding zal geven tot verdere regelgeving.

Virtual combats Othering, fun and violence of Argentinean and Dutch football supporters on the internet

Tom de Leeuw (EUR)
Damián Zaitch (EUR)

This paper analyses the construction and recreation of identities of Argentinian (Barras Bravas) and Dutch (Casuals) 'hard-core' football supporters on the internet. For some of these supporters, the internet constitutes a virtual space to have fun, to meet other supporters, to build alliances, to 'other' enemies, to sell or consume violence and other commodities, to show the results of real combats on the stadiums or the streets, to insult the police or to discuss political matters. By interviewing supporters in the real and virtual space and analysing video, audio and text on several internet sites, we attempt to highlight some critical issues on cultural performances neither addressed by mainstream 'hooligan' research, nor by internet violence studies.

21 Straffen en maatregelen

Sessievoorzitter: G. de Jonge

Trends in straffen van moord en doodslag

Sigrïd van Wingerden
Paul Nieuwbeerta

Met ingang van 1 februari 2006 zijn de maximale vrijheidstraffen bij moord verhoogd van twintig jaar of levenslang naar dertig jaar of levenslang. De vraag is echter of er in de praktijk - ook zonder wetswijzigingen - niet al steeds strenger gestraft werd. In dit paper beschrijven we de ontwikkelingen van de vrijheidstraffen opgelegd voor de meest ernstige vorm van geweld: moord en doodslag. Voor alle verdachten die voor deze delicten zijn vervolgd in de periode 1993 - 2004 (N = 3.443) brengen we de justitiële

Tweede blok sessies 13.30-15.00

10 Slachtoffers van criminaliteit

- Aanzetten voor een sociologie van victimisering
- Onveiligheidsbeleving in de woonomgeving
- De eerste resultaten van de gestroomlijnde veiligheidsmonitor
- Grenzen aan slachtofferschap

11 Opsporing en vervolging

- Buurtverschillen in ophelderingspercentages; de rol van formele en informele controle
- De korte klap als recherchestrategie

12 Zedendelicten en -delinquenten

- Risicotaxatie bij zedendelinquenten
- Aangiften van zedenmisdrijven
- De betekenis van geweld in verkrachtingen en seksuele moorden
- Psychiatrische en psychosociale problematiek bij jeugdige zedendelinquenten

13 Sociale ontwikkeling van criminaliteit

- De invloed van antisociaal gedrag op familierelaties en de tevredenheid met het leven van jongvolwassenen.
- Delinquentie, etniciteit en straatsocialisatie
- Sociaal-emotionele ontwikkeling, zelfcontrole en delinquent gedrag bij jonge adolescenten.
- Samenhang tussen delict-, persoons- en omgevingskenmerken bij zeer jeugdige delinquenten in Nederland

14 Adolescenten en ontwikkeling van antisociaal gedrag

- Starters en stoppers: discontinuïteit in antisociaal gedrag bij (pre)adolescenten
- Van Verworpen Kind tot Rolmodel? De veranderende positie van antisociale jongeren aan het begin van de adolescentie.
- De Januskop van populariteit bij adolescenten: invloeden op sociale vaardigheden versus deviant gedrag

15 Drugs en criminaliteit

- Een internationale typologie van jonge drug dealers
- Cocaine in het uitgaansleven. Waarom is een oude drug weer populair?
- Hektor in Venlo
- Cannabis zonder coffeeshop: de niet-gedoopte cannabis markt

16 Criminaliteitsbeleid en onderzoek I

- De Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie: accreditatie van gedragsinterventies bij justitie
- Monitor veelplegers Twente
- Contraire beëindiging van de TBS-maatregel

17 Publieke opinie op criminaliteit en straf: media en communicatie

- Bang voor biologie: risico's versus criminologisch belang.
- Publieke opinie over straf. Een experimenteel onderzoek naar het effect van mediaberichtgeving
- Het vonnis: een knecht van drie meesters?

18 Methoden en technieken van criminologisch onderzoek: analysemethoden

- Alle drie tegelijk - Een criminologische toepassing van 'Age Period Cohort'-modellen
- Randomized Response: Een Geünificeerde Aanpak voor het Verkrijgen van Sensitieve Dichotome en Multi-Proportionele Data
- Cameratoezicht: Hoge ogen? Een inventarisatie van de evaluaties

20 Internet en onderzoek naar criminaliteit

Sessievoorzitter: R. Staring

Internetcasino's en criminaliteit

A.P. van der Werf, student Erasmus Universiteit Rotterdam

Liftend op de pokerhype in Amerika heeft er sinds 1995 een wildgroei plaatsgevonden aan Internetcasino's. Het huidige aanbod wordt wereldwijd geschat op 2.000 Internetcasino's. Maar hoe komen al deze Internetcasino's aan voldoende klanten? Aan Internetcasino's kleeft immers een imago van illegaliteit, ondoorzichtige winstkansen, oplichting en onveilig betalingsverkeer. Bovendien lijken Internetcasino's doelbewust te zijn gevestigd in die landen waar ze niet vervolgd kunnen worden en geen belasting hoeven af te dragen. Verhaal halen voor ontevreden (lees opgelichte) klanten is daardoor zo goed als onmogelijk. Internetcasino's vormen mijns inziens vanwege al deze facetten een ultieme testcase op het gebied van "trust" in Internetsituaties. Hoe wordt deze vertrouwenskloof overwonnen? De geëigende wegen om consumentenvertrouwen te winnen staan immers niet open voor Internetcasino's. Zij kunnen bijvoorbeeld niet uitgebreid adverteren in de (offline) media. Ook de zogenaamde trusted third parties (banken/creditcardmaatschappijen en/of externe controleurs) wensen zich om imagoredenen niet in te laten met deze branche. De wegen die wel openstaan voor Internetcasino's zijn die van de ietwat opzichtige overtuigingsstrategieën. Een daarvan is om beproefde methoden voor het winnen van vertrouwen te kopiëren uit de offline wereld (doen alsof wordt gewerkt met objectieve externe controleurs en neutrale brancheorganisaties). Hoewel dit niet is aan te tonen, zijn er wel de nodige aanwijzingen dat de daarbij getoonde documenten (accountantsverklaringen, certificaten van brancheorganisaties en overheidslicenties) op zijn zachtst gezegd niet veel voorstellen.

Recent onderzoek op basis van Amsterdamse politiedata laat zien dat jongeren zich bezig houden met winstgevendende vormen van illegale handel - oftewel misdaadhandel (Pennings, Bruinsma & Weerman, 2006). Hoe deze jongeren hierbij betrokken raken is evenwel niet te verklaren met politiedata of op basis van bestaand criminologisch onderzoek. Ook de criminologische literatuur over misdaadhandel laat de toetreding vrijwel onbesproken. Daarom deed ik een zelfstandig onderzoek en de resultaten bespreek ik in deze presentatie.

Ik heb interviews gehouden met elf voor drugshandel veroordeelde en gedetineerde misdaadhandelaren. Centraal stond de vraag hoe zij zelf betrokken zijn geraakt bij misdaadhandel en hoe zij daarin zijn doorgegroeid. Toetreding tot de misdaadhandel bleek voor een groot deel van de respondenten een bewuste keuze gebaseerd op geld. Opvallend daarbij is wel dat carrières in de zin van klein beginnen en doorgroeien tot grote handelaar niet of nauwelijks schijnen voor te komen. Wie klein begint, zal klein blijven. Wie groot wil worden, moet groot beginnen.

Illegale zakelijke transacties

Henk van de Bunt, Vakgroep strafrecht en criminologie EUR

Aanwezigheid van onderling vertrouwen is belangrijk voor het verloop van sociale interacties. Dit geldt a fortiori voor het onderhouden van zakelijke relaties onder onzekere omstandigheden. Ingegaan zal worden op een bijzondere vorm: illegale zakelijke transacties. Op basis van empirisch materiaal ontleend aan de monitor georganiseerde criminaliteit wordt besproken hoe het onderling vertrouwen in zakelijke transacties tot stand kan komen en welke rol daarin eigen ervaringen, reputatie en controle spelen.

10 Slachtoffers van criminaliteit

Sessievoorzitter: K. Wittebrood

Aanzetten voor een sociologie van victimisering

Tom Daems, Katholieke Universiteit Leuven

In deze paper staat de sociologische thematisering van victimisering centraal. Slachtofferschap werpt een hele reeks vragen op die verder reiken dan de klassiek-victimologische vraagstelling. De victimologie richt zich op het in kaart brengen van de financiële, sociale, psychologische impact van victimisering; de band tussen victimisering en fear of crime; de uitwerking van slachtoffergerichte initiatieven; de zoektocht naar de oorzaken van victimisering; het fenomeen van meervoudig slachtofferschap; de geografie van victimisering, enzovoort. Maar wat is nu de betekenis van slachtofferschap voor de hedendaagse samenleving en hoe verhoudt het zich tot het 'sociale orde'-vraagstuk? Slachtoffers agiteren, protesteren, lobbyen, roepen, huilen, rouwen, verbinden zich, enzovoort. Daarenboven speelt er zich heel wat activiteit - sociale activiteit - af rond slachtoffers en hun slachtofferschap. Niet alleen zijn ze zelf vaak actief: ook de sociale omgeving rondom hen staat vaak in rep en roer. Slachtofferschap ontlokt talrijke reacties - bewuste en onbewuste, oprechte en minder oprechte, formele en informele - die een vormende impact hebben op de sociale werkelijkheid. De paper bestaat uit twee delen. In een eerste deel wordt dieper ingegaan op de sociologische vraagstelling en de moeilijkheden die onderzoekers ondervinden wanneer ze het persoonlijke tragedie van slachtofferschap trachten te vatten in sociologische termen. Een aantal obstakels worden aan het licht gebracht en verder toegelicht. In het tweede deel van de paper worden een aantal aanzetten gegeven voor een sociologie van victimisering door slachtofferschap te benaderen vanuit drie invalshoeken: solidariteit, politiek en economie.

Onveiligheidsbeleving in de woonomgeving

Janneke Oppelaar
Karin Wittebrood

De term onveiligheidsbeleving wordt gebruikt voor een veelheid aan gevoelens, opvattingen en opinies en zelfs gedragingen die iets zeggen over de wijze waarop mensen onveiligheid ervaren. Hierbij zijn naast gevoelens van angst (affectieve component), de inschatting die mensen maken van de feitelijke onveiligheid (cognitieve component) en het gedrag dat mensen kunnen vertonen als uiting van hun beleving (gedragscomponent) van belang. In dit paper zal worden onderzocht hoe deze verschillende aspecten van onveiligheidsbeleving zich tot elkaar verhouden en welke factoren hierbij relevant zijn. Hiervoor maken we gebruik van gegevens uit de Politie-monitor Bevolking. De straat en de buurt is voor veel mensen een belangrijk referentiepunt en onveiligheid in de onmiddellijke woonomgeving wordt als zeer ingrijpend ervaren (RMO 2004). Uiteenlopende criminogene factoren beïnvloeden direct - of indirect via de objectieve sociale veiligheid - de onveiligheidsgevoelens van burgers in hun woonomgeving. Met behulp van multilevelanalyse zal in dit paper onder meer worden gekeken naar het belang van de bevolkingssamenstelling, de sociaal-economische status en de sociale cohesie in de buurt waar men woont voor de onveiligheidsbeleving in de woonomgeving.

De eerste resultaten van de gestroomlijnde veiligheidsmonitor

P.R. Smit
N. Vriezelaar
M. van Gammeren-Zoetewij

Aanleiding voor het integreren van drie (POLS, PMB en L&V) grote metingen op het gebied van veiligheid is het willen

19 Georganiseerde criminaliteit

Sessievoorzitter: W. Huisman

Rondtrekkende dadergroepen en vermogenscriminaliteit

M. Defruytier, Universiteit Gent

Vanaf eind de jaren negentig doet zich het fenomeen van rondtrekkende dadergroepen in toenemende mate voor in België (alook buurlanden van België). De ernstige stijging van eigendomsdelicten sinds 1995-1996 wordt zowat integraal toegeschreven aan de illegale activiteiten van Oost- & Centraal Europese bendes. Op basis van het aandeel van deze bendes in de politiestatistieken - 25% van de woninginbraken en bijna 50% van alle vermogensdelicten - besloot de Belgische politiek er een beleidsprioriteit van te maken. Er werd gewerkt aan het opzetten van een integrale en geïntegreerde aanpak voor dit veiligheidsvraagstuk.

Maar hoe goed is dit fenomeen werkelijk gekend? Wat kan er bijvoorbeeld op basis van het huidige bronnenmateriaal worden gezegd over het profiel van de groepen en de daders? Of de organisatiegraad van dit type criminaliteit? Laat de huidige stand inzake beeldvorming toe uitspraken te doen over of er al dan niet sprake kan zijn van 'georganiseerde criminaliteit'? In welke mate is er reeds zicht op het internationaal karakter van dit fenomeen en het al dan niet bestaan van ruimere 'helingnetwerken' waarbinnen deze groepen functioneren?

**Wie groot wil worden, moet groot beginnen.
Onderzoek naar criminele carrières in de misdaadhandel.**

Drs. E.F. Pennings, Universiteit Leiden

25 Methoden en technieken: betrouwbaarheid en validiteit van meetinstrumenten

- Risicotaxatie van gewelddadig gedrag bij preadolescenten
- Ecologische betrouwbaarheid en constructvaliditeit van “sociale desorganisatieconstructen” op basis van de methode van “key informant analysis”
- Forensische profielen, van diagnostiek naar risicotaxatie
- Ruimtelijke beleving van onveiligheid, criminaliteit, en overlast

26 Forensische psychiatrie

- Partnergeweld: van melding tot daderhulpverlening
- Delictgevaar als gevolg van een psychotische stoornis
- Klinische behandeling van jeugdigen met een strafrechtelijke en civielrechtelijke maatregel.
- Verschillende vormen van controle over seksueel delinquent gedrag

27 Publieke opinie op criminaliteit en straf: attitudes en perceptie

- Citizens enforcing the law. The legal and social space for Eigenrichting
- Betekenisgeving van begrippen gebruikt bij onderzoek naar criminaliteit en veiligheid
- Rehabilitation and Repression: Reassessing their Ideological Embeddedness

verkrijgen van één betrouwbaar instrument, op landelijk niveau, alsook op het niveau van politieregio's en gemeenten, voor diverse aspecten van veiligheid, waarbij resultaten onderling ook vergelijkbaar zijn. Dit instrument, de VeiligheidsMonitor, zal in 2007 van start gaan, hoewel een eerdere versie voor het landelijk en politieregioniveau al in 2006 uitgevoerd is.

In deze VeiligheidsMonitor wordt zowel aandacht besteed aan de meting van objectieve als subjectieve veiligheid. Een belangrijk onderdeel vormt de slachtofferenquête die meet in welke mate de Nederlandse burger slachtoffer wordt van delicten. Dit gedeelte beslaat: poging tot inbraak, inbraak, seksuele mishandeling, mishandeling, bedreiging, fietsendiefstal, autodiefstal, diefstal uit de auto, schade aan de auto, diefstal met geweld, zakkenrollerij, overige diefstal, vernielingen, doorrijden na ongeval en overige misdrijven. Wat deze veiligheidsmonitor uniek maakt is de integratie van informatie over slachtofferschap, aangiftegedrag, aspecten van de onveiligheidsbeleving, buurtproblemen, sociale cohesie, preventie en politieel functioneren. Het is mogelijk tussen al deze gegevens verbanden te leggen. Het is tevens mogelijk (doordat de steekproeftrekking gebaseerd is op het GBA) de link te leggen met gegevens uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het CBS.

Een eerste pilot van deze monitor in 2005 laat zien of men erin is geslaagd zonder trendbreuken te meten. Het veldwerk voor een complete uitvoering van de veiligheidsmonitor (met 25.000 respondenten) is in het voorjaar van 2006 uitgevoerd. De eerste resultaten hiervan zijn inmiddels beschikbaar. De presentatie zal gaan ingaan op de achtergrond, ontwikkeling en het gebruik van dit nieuwe instrument, op de eerste resultaten van de monitor en op de bevindingen als gevolg van de koppeling van deze resultaten met het SSB.

Grenzen aan slachtofferschap

mr H.C. Wiersinga universiteit Leiden

prof. mr M. Moerings universiteit Leiden

De positie van het slachtoffer binnen het Nederlands strafproces is zoals bekend de afgelopen jaren verstevigd, mede onder invloed van Europese ontwikkelingen. Het slachtoffer van een ernstig delict kan vandaag de dag zijn aanwezigheid doen gelden door te 'spreken' op de zitting; niet alleen ter toelichting van een financiële claim maar ook om uiteen te zetten welke gevolgen het gepleegde feit op zijn leven had en heeft. Des te belangrijker is het, stil te staan bij de vraag wie binnen de context van een strafzaak als slachtoffer kan gelden.

Kan eenvoudigweg gesteld worden, dat het (beschadigd) slachtoffer tegenover de (schuldige) dader staat? De realiteit is ingewikkelder. Lang niet altijd is sprake van eenduidig slachtofferschap tegenover eenduidig daderschap; soms kan een dader tevens als slachtoffer worden beschouwd en is, andersom, het slachtoffer zeker een verwijt te maken. Deze realiteit heeft hier en daar zelfs sporen achtergelaten in de juridische werkelijkheid, bijvoorbeeld in jurisprudentie over artikel 12 e.v. WvSv. De daar bedoelde 'rechtstreeks belanghebbende' die zich kan beklagen over niet (verdere) vervolging is in beginsel het slachtoffer en niet de verdachte; toch zijn ook verdachten wel eens in hun beklag ontvangen. In de gepresenteerde paper zullen juist de grensgevallen - de gevallen waarin slachtofferschap en daderschap niet heel scherp kunnen worden gescheiden - nader worden onderzocht.

Derde blok sessies

15.30-17.00

19 Georganiseerde criminaliteit

- Rondtrekkende dadergroepen en vermogenscriminaliteit
- Wie groot wil worden, moet groot beginnen. Onderzoek naar criminele carrières in de misdaadhandel.
- Illegale zakelijke transacties

20 Internet en onderzoek naar criminaliteit

- Internetcasino's en criminaliteit
- Virtual combats Othering, fun and violence of Argentinean and Dutch football supporters on the internet

21 Straffen en maatregelen

- Trends in straffen van moord en doodslag
- De invloed en het belang van het eerste bindende Europese wetsartikel op het gebied van herstelrecht
- Vrouwen in detentie: een analyse van hun leef- en werkomstandigheden
- Vijf generaties delinquentie

22 Leeftijdsgenoten en criminaliteit

- Leeftijdsgenoten en de dynamiek van delinquent gedrag in de adolescentie.
- The dyadic nature of bullying and victimization: testing a dual perspective theory
- On Top of the Hierarchy. De relatie tussen antisociaal gedrag, populariteit en netwerken van jongeren.
- Veranderingen in schoolnetwerken en delinquent gedrag: invloed en/of selectie?

23 Criminaliteitsbeleid en onderzoek II

- Productiviteit van strafrechtspraak
- De procureurs des Konings aan het woord. Evaluatieonderzoek zonale veiligheidsplannen
- Kosten van criminaliteit
- Het korte lontje

24 Recidivemetingen

- Recidive in Nederland
- Recidive 1997-2003 Ontwikkelingen in de strafrechtelijke recidive van jeugdige en volwassen daders
- Strafrechtelijke recidive van ex-gedeteneerden Uitstroomperiode 1996-2003
- European Research group on national reconviction rates

methodologisch betere evaluaties en een verschuivende focus van de evaluaties namelijk: van outcomes naar mechanismen.

Het onderzoek is door mij uitgevoerd in het kader van mijn masterthesis Bestuurskunde aan de VU te Amsterdam

11 Opsporing en vervolging

Sessievoorzitter: C. de Poot

Buurtverschillen in ophelderingspercentages; de rol van formele en informele controle

drs M.D.E. Averdijk, NSCR

dr W. Bernasco, NSCR

prof dr H. Eiffers, NSCR

Danielle Reynald, MSc, NSCR

Het ophelderen van misdrijven en het aanhouden van de daders behoort tot de kerntaken van de politie. Het ophelderingspercentage - dat deel van de geregistreerde misdrijven dat leidt tot aanhouding en vervolging van een dader(groep) - wordt dan ook vaak gezien als een van de graadmeters van de effectiviteit van de politie. Hoewel ophelderingspercentages veelvuldig en routinematig berekend en gepubliceerd worden, bestaat er weinig theorie over.

Wel is evident dat de dader-slachtoffer relatie een belangrijke rol speelt. Slachtofferloze misdrijven zoals drugshandel worden bijna altijd opgehelderd omdat zij pas geregistreerd worden naar aanleiding van een aanhouding (in plaats van andersom). Misdrijven waarbij sprake is van een fysieke confrontatie tussen dader en slachtoffer, zoals geweldsmisdrijven, worden vaak opgehelderd omdat de identificatie van de dader eenvoudiger is. Misdrijven zonder contact tussen dader en slachtoffer, zoals diefstallen en vernielingen, worden zelden opgelost. In dit onderzoek beargumenteren we dat de vraag of misdrijven worden opgehelderd niet alleen van de aard van het misdrijf afhankelijk is, maar ook van het niveau van formele (politie) en informele (publiek, bewoners) controle dat in de directe omgeving van het misdrijf aanwezig is. We onderzoeken deze hypothese door te toetsen of delictspecifieke ophelderingspercentages tussen de buurten van Den Haag verschillen, en of deze verschillen verband houden met de

mate van informele controle (indicatoren: etnische verscheidenheid en verhuismobiliteit) en formele controle (nabijheid tot een politiebureau) in die buurten.

De korte klap als recherchestrategie

*E. Schoenmakers mci, Rijksrecherche
mr.dr. M. van der Steeg, Politieacademie*

Het WODC deed in 1998 de aanbeveling om bij de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit naast langdurig onderzoek, vaker de strategie van de "korte klappen" toe te passen. De Nationale Recherche gebruikt momenteel veelvuldig de strategie van de korte klap. Toch is er maar weinig bekend over de toepassing, de beweegredenen en de voor- en nadelen hiervan. Gezien de schaarse capaciteit van het opsporingsapparaat is het zinvol om te bezien of deze recherchestrategie bijdraagt aan een effectieve en succesvolle bestrijding van de georganiseerde criminaliteit.

In de praktijk blijkt dat de korte klap bij de bestrijding van synthetische drugscriminaliteit zelden bewust wordt toegepast als een goed doordachte strategie, maar eerder toepassing vindt als een "veegmiddel". Dit wil zeggen dat het een korte actie is die moet plaatsvinden vanwege het doorlaatverbod of om uitvoering te geven aan een binnenkomend rechtshulpverzoek uit het buitenland. De korte klap biedt de mogelijkheid in minder tijd meer verdachten aan te houden. Voorts blijkt uit dit onderzoek dat kortlopende onderzoeken, uit het oogpunt van de duur van de gevangenisstraf, efficiënter zijn dan middenlange en lange onderzoeken. Niettegenstaande de bestaande voordelen, is er winst te behalen wanneer de korte klap vaker als strategisch instrument gebruikt zou worden. Hiervoor is een strategiedocument nodig van de Nationale Recherche in samenspraak met het Openbaar Ministerie. Dit moet bepalen in welke gevallen, om welke redenen en op welke wijze de strategie van de korte klap toegepast moet worden. Verder

Cameratoezicht: Hoge ogen? Een inventarisatie van de evaluaties

drs. F. van Winkelen, VU Amsterdam

Cameratoezicht heeft in de afgelopen jaren een hoge vlucht genomen. Ook is echter steeds vaker te horen dat cameratoezicht geen wondermiddel is en dat de verwachtingen niet te hoog gespannen moeten zijn. Deze roep om nuance blijkt terecht te zijn. Een inventariserend onderzoek van twaalf evaluaties van cameratoezicht in Nederland onderstreept dat van een eenduidig resultaat geen sprake is:

Het trekken van conclusies over de effectiviteit van cameratoezicht wordt namelijk sterk bemoeilijkt doordat de evaluaties methodologisch gezien onder de maat zijn. Gekeken is in hoeverre de evaluaties voldoen aan vijf voorwaarden (zie S.M.S.):

1. De effecten zijn direct te koppelen aan het cameratoezicht.
2. Er is een criminaliteitsmeting opgenomen (waarin de verschillende delictsoorten zijn gespecificeerd).
3. Er is gebruik gemaakt van minimaal één voor- en één nameting.
4. Er is gebruik gemaakt van een controlegebied.
5. Het aantal delicten in de nulmeting is minimaal 20.

Het resultaat is dat niet één evaluatie aan deze voorwaarden voldoet. Zodoende is het theoretisch niet mogelijk om een verband te leggen tussen gemeten effect en het ingevoerde cameratoezicht. Maar zelfs als men hier wat ruimer mee omgaat levert dit geen duidelijke conclusies op. De resultaten spreken namelijk niet voor zichzelf: een duidelijk verband is (indien puur gelet wordt op outcomes) niet te ontdekken. Op de vraag: 'Welk effect heeft cameratoezicht?' zal dan ook voorlopig geantwoord moeten worden: 'Dat hangt van bepaalde factoren af'. Om te ontdekken om welke factoren het hier gaat, is een combinatie nodig van

Randomized Response: Een Geünificeerde Aanpak voor het Verkrijgen van Sensitieve Dichotome en Multi-Proportionele Data

Drs. Carel F.W. Peeters, UCS Katholieke Universiteit Leuven; Integriteit van Bestuur, Vrije Universiteit Amsterdam

Dr. Gerty Lensvelt-Mulders, Methoden en Statistiek Universiteit Utrecht

Drs. Karin Lasthuizen, Politiestudies en Integriteit van Bestuur, Vrije Universiteit Amsterdam

De Randomized Response Techniek (RRT) is een onderzoeksmethodiek welke in het criminologische domein bekend is vanwege haar potentieel ten aanzien van het verkrijgen van sensitieve informatie. Na een periode van negatie is de laatste jaren empirische belangstelling voor de techniek weer opgebloeid, mede door het aanhoudende probleem in de sociale- en gedragswetenschappen om accurate representaties te geven van sensitieve latente attitudes en gedragingen.

De RRT genereert via een kanselement random fouten in de zelfrapportage van gedragingen. Door het inbrengen van random fouten wordt de privacy van de respondent optimaal gewaarborgd omdat een individueel antwoord op een bepaalde vraag betekenisloos wordt. De onderliggende assumptie is dat wanneer een respondent optimale privacybescherming geboden wordt, deze minder geneigd zal zijn om niet of ontwijkend te antwoorden, waardoor de vertekening in de gegevens als gevolg van respons en non-respons bias afneemt.

Er zal een geünificeerde aanpak voor het verkrijgen van sensitieve dichotome en kwantitatieve RRT data gepresenteerd worden aan de hand van de binaire Forced Randomized Response Technique en haar extensie naar een multi-proportionele appreciatie van kwantitatieve data. Deze aanpak wordt gepresenteerd in een raamwerk welke RRT verbindt met computer-assisted self-interviewing.

kan het wegzetten van rest- en zijtakinformatie die vrijkomt bij korte klappen worden verbeterd.

12 Zedendelicten en -delinquenten

Sessievoorzitter: A. van Wijk

Risicotaxatie bij zedendelinquenten

Joan van Horn

Risicotaxatie is het inschatten van de kans dat delinquenten opnieuw een delict plegen. In Nederland heeft het verrichten van risicotaxaties - als gevolg van tbs-ers die op proefverlof recideerden - de laatste tijd veel aandacht gekregen. Er zijn drie manieren om risicotaxaties te verrichten: op basis van uitsluitend het klinische oordeel (ongestructureerde klinische methode), aan de hand van een checklist met wetenschappelijk onderbouwde risicofactoren (actuariële methode) of op basis van een combinatie van het klinische oordeel en de uit wetenschappelijk onderzoek naar voren gekomen factoren (gestructureerde klinische risicotaxatie). Onderzoek heeft aangetoond dat actuariële risicotaxaties toekomstig delictgedrag goed voorspellen op langere termijn en dat gestructureerde klinische risicotaxaties betrouwbaardere voorspellingen opleveren dan risicotaxaties die uitsluitend zijn gebaseerd op het klinische oordeel. Gestructureerde klinische risicotaxaties leveren bovendien meer interventie mogelijkheden op dan de actuariële methode. Een aantal gestructureerde klinische risicotaxatie-instrumenten, waaronder de SVR-20, heeft z'n intrede in Nederland gedaan. De eerste onderzoeken naar de psychometrische kwaliteit van deze instrumenten zijn veelbelovend. Dit geldt eveneens voor risicotaxatie-instrumenten, zoals de J-SOAP D, die speciaal werd ontwikkeld voor jeugdige zedendelinquenten.

Aangiften van zedenmisdrijven

drs. S.R.F. Mali, Politieacademie

Centraal staan de in 2004 aangegeven zedenmisdrijven, zoals geregistreerd door de politie (HKS). Na indeling in delicttypen en categorieën, worden deze zedenmisdrijven besproken naar gebied (regio, gemeenteklasse), pleegdomein en -plaats, moment (maand, dag, dagdeel) en ophelderingspercentage. Vervolgens worden hiervan enkele dwarsverbanden behandeld, waarbij ook onderscheid gemaakt wordt tussen zaken waarvan de pleegdag bekend is en zaken waarvan de pleegdag niet met zekerheid is vastgesteld. Tot besluit worden enkele trends en ontwikkelingen in de aangiften van zedenmisdrijven vanaf 1996 besproken.

De betekenis van geweld in verkrachtingen en seksuele moorden

Y. Schoemakers, Vrije Universiteit

Bij verkrachtingen en seksuele moorden buiten de relatiesfeer staan de delictkenmerken in het opsporingsonderzoek centraal. De functie van het toegepaste geweld is één van de elementen die in dit opzicht aanknopingspunten bieden. Er is echter een groot gebrek aan (wetenschappelijke) kennis omtrent de relatie tussen het toegepaste geweld en de persoon van de dader in dergelijke zaken. Er is een literatuuronderzoek uitgevoerd om in kaart te brengen wat bekend is over de betekenis van verschillende manifestaties van geweld in verkrachtingen en seksuele moorden buiten de relatiesfeer, in samenhang met bepaalde daderkenmerken. Twee invalshoeken staan centraal: de gedragswetenschappelijke (persoon) en politieke (delict). De wetenschappelijke literatuur lijkt weinig houvast te bieden. De meeste dadertypologieën kennen weinig empirische ondersteuning en waar deze wel voldoende aanwezig is, blijken de classificaties meer geschikt voor toepassing in een

18 Methoden en technieken van criminologisch onderzoek: analysemethoden

Sessievoorzitter: J. van Wilsem

Alle drie tegelijk - Een criminologische toepassing van 'Age Period Cohort'-modellen

Johan van Wilsem, Universiteit Leiden

In modellen waarbij de invloed van leeftijd, periode en cohort op een afhankelijke variabele wordt geschat speelt het zogenaamde identificatieprobleem: uit twee van deze kenmerken is altijd logischerwijs de derde af te leiden. Regressiemodellen kunnen met deze 'overtolligheid' van een predictor niet uit de voeten, en kunnen daarom niet de invloed van deze kenmerken tegelijkertijd schatten. Een gebruikelijke procedure is om in dergelijke gevallen in plaats van één van de APC-kenmerken een inhoudelijke variabele te gebruiken. Zo kan in plaats van dummyvariabelen voor cohort bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van omstandigheden die kenmerkend zijn voor dat cohort (bijvoorbeeld tijdens de socialisatiefase).

Deze procedure wordt toegepast in een demografisch model van criminaliteit. Via een analyse onder 23 landen wordt bekeken of er sprake is van zogenaamde cohorteffecten op de omvang van dodelijke geweldscriminaliteit, nadat rekening is gehouden met leeftijds- en periode-effecten. Inhoudelijk gezien staat hierbij het zogenaamde 'Easterlin effect' centraal, waarbij wordt verondersteld dat cohortgrootte de levenskansen van generaties beïnvloedt, en daarmee ook hun kans om met criminaliteit in aanraking te komen. Door te vergelijken tussen landen - zowel gemoderniseerde als landen in ontwikkeling - kan verder worden nagegaan of de invloed van cohortgrootte op criminaliteit afhankelijk is van nationale context.

Het vonnis: een knecht van drie meesters?

Mr. drs. P.M. Schuyt, Universiteit Leiden

Sinds 1 februari 2006 is de maximale tijdelijke gevangenisstraf verhoogd van twintig naar dertig jaar. Deze wijziging is opmerkelijk, aangezien de hoogte van de maximale gevangenisstraf ruim honderd jaar nauwelijks ter discussie heeft gestaan. Maar met de steeds grotere interesse van de samenleving in de strafoplegging, aangewakkerd door spraakmakende zaken als de moord op Pim Fortuyn en Theo van Gogh, lijkt het of ook de onvrede over de (maximale) strafoplegging steeds groter wordt. De strafverhoging van twintig naar dertig jaar is een gevolg van de (politieke) wil om aan die onvrede iets te doen. Om deze onvrede tegen te gaan wordt ook geïnvesteerd in het toegankelijk maken van de rechtspraak voor het 'grote publiek'. Zo zijn de meest spraakmakende uitspraken eenvoudig via internet te raadplegen. Maar omdat de uitspraken in hun huidige vorm niet primair voor 'leken' zijn geschreven, wordt de inhoud niet altijd goed begrepen. Daardoor heeft het beschikbaarstellen van de uitspraken niet het gewenste effect. Dit probleem zou kunnen worden opgelost door vonnissen toegankelijker te maken door aanpassing van het taalgebruik en de structuur. In dat geval zou moeten worden gebroken met de huidige traditie van juridisch taalgebruik en de op de wet gebaseerde structuur. Het is de vraag of dat wenselijk is. Het antwoord op die vraag ligt besloten in de functie van het vonnis en de vraag voor wie het vonnis geschreven wordt: voor de procespartijen (verdachte, OM), voor andere (hogere) rechters en/of voor de samenleving? Iedere 'doelgroep' brengt zijn eigen eisen mee, die niet altijd met elkaar te verenigen zijn. In deze paper zal op dat dilemma worden ingegaan.

klinische behandelsetting. Het politieke perspectief daarentegen lijkt meer handvatten te bieden voor een koppeling van delict- en daderkenmerken, al worden hier assumpties gehanteerd, die niet altijd even robuust blijken te zijn. Ook hier blijkt dat clustering van daders naar afzonderlijke typen moeilijk is, mede door de individuele variabiliteit in modus operandi en de invloed van contextuele factoren. Uiteindelijk wordt bekeken hoe de bevindingen zich tot elkaar verhouden en worden voorlopige conclusies getrokken inzake de betekenis van geweld. Deze studie moet dan ook gezien worden als opmaat voor aanvullend (kwantitatief) onderzoek naar de betekenis van geweld in verkrachtingen en seksuele moorden, verder toegespitst op de relatie tussen delict- en daderkenmerken.

Psychiatrische en psychosociale problematiek bij jeugdige zedendelinquenten

L.A. 't Hart-Kerkhoffs

R. Vermeiren

L.M.C. Jansen

T.A.H. Doreleijers

Jeugdige zedendelinquenten zijn steeds vaker onderwerp van maatschappelijke discussie. Een belangrijk punt in die discussie is hoe kan worden bepaald welke van deze jongeren dringend (psychiatrische) hulp nodig hebben om een verdere deviante ontwikkeling en daarmee mogelijke recidive te voorkomen. Jeugdige zedendelinquenten vormen echter een zeer heterogene groep. Onderverdeling naar persoon van de dader en het soort zedendelict biedt de mogelijkheid om relatief homogene groepen te creëren waaraan gemeenschappelijke kenmerken verbonden kunnen worden. In de literatuur worden grofweg drie groepen jeugdige zedendelinquenten onderscheiden: groepsverkrachters/aanranders, soloverkrachters/aanranders en kindmisbruikers. De doelstelling van het huidige onderzoek is een inventarisatie te maken van de eventuele verschillen in

psychosociale en psychiatrische problematiek van deze drie groepen jeugdige zedendelinquenten. Tot nu toe zijn 74 12-18 jarige mannelijke zedendelinquenten, waarvan 50 groepsverkrachters/aanranders, 16 soloverkrachters/aanranders en 8 kindmisbruikers, onderzocht. Het voorkomen van psychiatrische en psychosociale problematiek werd vastgesteld aan de hand van een interview (K-SADS-PL) en een vragenlijst (VISK). Op basis van deze gegevens werden de groepen beschreven en onderling vergeleken. Bij ruim 60% van de totale groep bleek sprake van psychopathologie. Tijdens de presentatie zullen de vergelijkende data van de drie subgroepen worden gepresenteerd.

13 Sociale ontwikkeling van criminaliteit

Sessievoorzitter: P. van der Laan

De invloed van antisociaal gedrag op familierelaties en de tevredenheid met het leven van jongvolwassenen.

drs. F. Gijbbers

dr. D.R. Veenstra

Prof. dr. S.M. Lindenberg

This study investigates how antisocial behavior of children affects family relationship quality and conflicts within the family and how these influence the perceived life satisfaction of emerging adults. In contrast to previous studies, we focus on the consequences of deviant behavior on the family context and quality of life. Until now, child conduct problems have mostly been studied as outcome measures, but because there is evidence of bidirectional influences between parent and child behaviors and the functioning of the individuals, we investigate what effects deviant behavior have on family relationships and life satisfaction. In this way we can obtain a

Zijn bezwaren heeft hij een paar weken daarna in tamelijk gelijke bewoordingen gepubliceerd op de opiniepagina van de Volkskrant.

Deze presentatie bestaat uit een reactie op die bezwaren in een poging te doorgronden waar de angst en afkeer voor biocriminologisch onderzoek op is gestoeld.

Publieke opinie over straf. Een experimenteel onderzoek naar het effect van mediaberichtgeving

drs. L.S. van Haeringen

dr. J.W. de Keijser

prof.dr. H. Elffers

prof.dr. P.J. van Koppen

Uit veel bevolkingsenquêtes komt naar voren dat een meerderheid van de bevolking vindt dat er te licht gestraft wordt in Nederland en dat rechters in een ivoren toren zitten. Er zijn aanwijzingen dat naarmate leken beter geïnformeerd zijn over de strafrechtspraak, procedures en straffen, hun mening genuanceerder wordt.

Eind 2004 presenteerde zich de mogelijkheid naar deze aanwijzingen experimenteel onderzoek te verrichten. Het Brabants Dagblad stelde toen een lezers-jury in, die gedurende een jaar strafzittingen bezocht. De ervaringen van deze jury werden opgetekend in de krant.

Voor het van start gaan van deze lezers-jury is een nulmeting verricht door middel van een schriftelijke enquête onder een steekproef van 2000 Brabants Dagblad abonnees.

Tegelijkertijd is dezelfde enquête verzonden aan een controlegroep van 2000 abonnees van Limburgs Dagblad en Dagblad de Limburger. Na een jaar is een tweede meting verricht met dezelfde vragenlijst bij dezelfde groepen.

In deze paper worden de resultaten van dit experiment gepresenteerd en besproken.

Hoe vaak komt het voor dat de rechter tegen het advies van de adviserende en behandelende instelling in de TBS-maatregel niet verlegt? Hoe schat de adviserende instantie in dergelijke zaken het recidiverisico in? Welk verband is er tussen contraire beëindiging en latere recidive? Wat zijn de argumenten van de rechter om het advies tot verlenging niet over te nemen?

Wat zijn volgens rechters, raadsheren en gedragsdeskundigen de belangrijkste oorzaken van contraire beëindiging?

Het vinden van antwoorden op dergelijke vragen is ook van belang in het kader van de huidige bredere discussie over de besluitvorming met betrekking tot invrijheidstelling van TBS-gestelden en andere forensisch psychiatrische patiënten.

Onderwerpen in deze discussie zijn onder meer: de rol van enerzijds juristen en anderzijds gedragsdeskundigen in de besluitvorming, de wenselijkheid van advisering van de rechter door een 'board' waarin gedragsdeskundigen zitting hebben en de inhoudelijke kennis waarop de besluitvorming dient te worden gebaseerd.

17 Publieke opinie op criminaliteit en straf: media en communicatie

Sessievoorzitter: J. de Keijser

Bang voor biologie: risico's versus criminologisch belang.

Dr. A.G. Donker, Criminologie, Universiteit Leiden

13 oktober jl. organiseerde de NVK in samenwerking met TVC een discussiemiddag naar aanleiding van het TVC-themanummer Biosociale perspectieven in de criminologie. In plaats van een inhoudelijke discussie over het recent verschenen themanummer, ontspan er een verhit en zelfs grimmig debat rondom de dertig jaar oude affaire Buikhuisen. Aanleiding daarvan was het verhaal van de tweede inleider van de middag, de wetenschapsjournalist Hans van Maanen.

broader picture of the association between of dysfunctioning of emerging adults and family relationships.

Referring to coercion theory, control theories as well as the critical notions about bidirectionality made by Kerr and Stattin (2003), we derived testable hypotheses. We expect that emerging adults who have been in contact with the police or who have been convicted in a criminal court, have worse family relationships and in turn perceive their life satisfaction as lower than individuals who have not experienced these events.

To test these hypotheses we used the first wave of the multi-actor Netherlands Kinship Panel Study (NKPS) dataset. We investigated the influence of deviance of emerging adults aged 18-25 on the relationship quality with close family members and their subjective life satisfaction. As method of analysis, structural equation modeling is used.

References

Kerr, M. & Stattin, H. (2003). Parenting of Adolescents. Action or reaction? In A.C. Crouter & A. Booth (Eds.), Children's Influence on Family Dynamics. The Neglected Side of Family Relationships (pp. 121-151). Mahwah, New Jersey; London: Lawrence Erlbaum Associates.

Delinquentie, etniciteit en straatsocialisatie

drs. J.D.A. de Jong, Rijksuniversiteit Groningen/Universiteit van Amsterdam

Youth delinquency has gotten a lot of attention in the Netherlands during the last two decades. Certain migrant groups are disproportionately represented in youth crime statistics. Especially boys with Moroccan parents have a reputation for bringing forth problematic youth groups. To some extent, this can be explained by migration history, concentrations of migrant groups in disadvantaged

neighborhoods and changing police tactics. Other researchers seek explanations in cultural factors such as a conflicting ethnic and/or religious background. The 'multicultural drama' in the Netherlands has made cultural explanations of juvenile crime even more popular.

In this paper, it will be argued that explanations do not necessarily have to be sought in differences between native Dutch and 'Moroccan' or 'Muslim' youth. Eagerness to make analytical shortcuts by pointing in the direction of specific cultural elements tends to blind researchers to the effects of general social conditions and processes of group dynamics and conflict management. These general conditions and processes explain to a large extent why some groups of second-generation immigrant youth are disproportionately represented in crime statistics, and others are not. More specifically, disproportionate delinquent behavior of 'Moroccan' or 'Muslim' youth can be explained by their differential exposure to a combination of general conditions: socio-economic conditions, street socialization and inter-group relations in disadvantaged neighborhoods.

Sociaal-emotionele ontwikkeling, zelfcontrole en delinquent gedrag bij jonge adolescenten.

Drs. M. A. J. Ezinga, Universiteit Leiden/NSCR

Dr. F. M. Weerman, NSCR

Prof. dr. mr. C. C. J. H. Bijleveld, NSCR/VU

Prof. dr. P.M. Westenberg, Universiteit Leiden

In deze bijdrage zullen de resultaten worden gepresenteerd van het deelonderzoek "Sociaal-emotionele ontwikkeling in relatie tot de ontwikkeling van delinquent gedrag bij adolescenten". Dit project is onderdeel van het "NSCR-schoolproject", gestart in 2001. Binnen het schoolproject hebben ongeveer 2000 leerlingen een survey ingevuld die onder andere betrekking had op delinquent gedrag binnen en buiten school. Bij ongeveer 800 leerlingen daarvan is ook de ZALC (ZinnenAanvullijst Curium) afgenomen, een instrument

(HKS) is een extractie uitgevoerd, waarbij de (zeer actieve) veelplegers en de jeugdige meer- en veelplegers in Twente zijn geselecteerd. Vervolgens zijn gegevens over deze personen opgevraagd bij onder andere Justitie, Reclassering, verslavingszorg en maatschappelijke opvang. In de basismeting worden twee werkbestanden aangelegd: één bestand voor de (zeer actieve) veelplegers en één bestand voor de jeugdige meer- en veelplegers. Bij de vervolgmetingen worden jaarlijks telkens twee nieuwe werkbestanden met cohorten aangelegd. Naast ontwikkelingen bij de veelplegers uit de basismeting wordt zo de jaarlijkse nieuwe instroom vastgelegd en gevolgd.

Opbrengsten

Tijdens de presentatie wordt, naast de opzet van de monitor, een beeld gegeven van de verschillende categorieën veelplegers, jeugdige meer- en veelplegers en verslaafde en dak- en thuisloze meer- en veelplegers. Tevens wordt een onderscheid gemaakt naar de gemeenten Enschede, Almelo en Hengelo en heel Twente. De monitor verschaft beleidsinformatie op basis waarvan kan worden bepaald in hoeverre het beleid met betrekking tot de veelplegers in voldoende mate werkt of moet worden bijgesteld.

Contraire beëindiging van de TBS-maatregel

Katy de Kogel

Vivian den Hartogh

De hoofdfunctie van de TBS-maatregel is het beschermen van de maatschappij tegen het opnieuw plegen van een ernstig delict door (ex-)TBS-gestelden. Het komt voor dat de rechter de TBS-maatregel tegen het advies van de behandelende instelling in niet verlengt, de zogeheten 'contraire beëindiging'.

In dit onderzoek worden de contraire beslissingen uit de jaren 2001-2004 nader bekeken. Daarbij wordt ingegaan op onder meer de volgende vragen.

- Betrokkenheid en motivatie: Betrokkenheid van de deelnemer bij de gedragsinterventie en motivatie voor deelname moeten worden bevorderd en gestimuleerd.
 - Continuïteit: Er moeten duidelijke verbanden zijn tussen de gedragsinterventie en de totale begeleiding van de justitiabele.
 - Interventie-integriteit: De gedragsinterventie wordt uitgevoerd, zoals is bedoeld..
 - Evaluatie: Een doorlopende evaluatie geeft inzicht in de effectiviteit van de gedragsinterventie.
4. De werkwijze van de Erkenningscommissie. Ingegaan zal worden op de wijze waarop het accreditatie proces is georganiseerd. Wie mogen er indienen, hoe werkt de commissie, hoe vindt terugkoppeling van de bevindingen plaats, etc.

Monitor veelplegers Twente

drs. A. Kruize, Intraval

drs. J. Snippe, Intraval

drs. B. Bieleman, Intraval

Achtergrond

In opdracht van de regiegroep Veelplegers is onderzoeks- en adviesbureau Intraval momenteel bezig met het opzetten en uitvoeren van een monitor van de (zeer actieve) veelplegers en jeugdige meer- en veelplegers in Twente. Voor een goede beleidsvorming en uitvoering van de aanpak voor deze doelgroep wil de regiegroep een tactische c.q. strategische analyse van de aard en omvang van de door veelplegers gepleegde criminaliteit, hun detentieverleden, achtergronden en contacten met instellingen.

Opzet

De monitor bestaat uit een eerste basismeting, gevolgd door periodieke metingen waarmee de ontwikkelingen kunnen worden gevolgd. Op de gegevens in het Herkenningsstelsel

dat bedoeld is om iemands sociaal-emotioneel ontwikkelingsstadium vast te stellen.

Tijdens de presentatie zal kort worden ingegaan op de opzet, achtergrond en relevantie van het deelonderzoek. Daarnaast wordt uiteengezet wat de stand van zaken is met betrekking tot het onderzoek. Alvorens de resultaten te tonen, wordt een uitleg gegeven van de achterliggende theorie van sociaal-emotionele ontwikkeling van Loevinger (1976) en de zelfcontroletheorie van Gottfredson en Hirschi (1990). Het is de bedoeling resultaten te presenteren met betrekking tot de tweede onderzoeksvraag (van vier) die is opgesteld aan het begin van het onderzoek. Deze onderzoeksvraag heeft betrekking op de contributie van sociaal-emotionele ontwikkelingsstadia op de predictie van delinquent gedrag door zelfcontrole bij jonge adolescenten. Ten slotte worden veronderstellingen over het vervolg van dit deelproject weergegeven (wat verwachten we in de toekomst?).

Samenhang tussen delict-, persoons- en omgevingskenmerken bij zeer jeugdige delinquenten in Nederland

L. van Domburgh

P. van der Laan

R. Vermeieren

R. Loeber

Th.A.H. Dorelijers

Kinderen die beneden de 12 jaar met de politie in aanraking komen wegens normovertredend gedrag (12minners), worden veelal niet meegenomen in de jeugdcriminaliteitstatistieken omdat zij niet strafrechtelijk vervolgbaar zijn. In de onderzoeken waarin 12minners zijn bestudeerd worden meestal alleen als verdachte geregistreerde kinderen betrokken. In de praktijk blijkt dat de groep wegens normovertredend gedrag geregistreerde 12minners veel groter is maar dat zij regelmatig niet als verdachte geregistreerd

worden maar bijvoorbeeld als betrokkene. De rapportages betreffende deze 12minners zijn daarnaast met name beschrijvend van aard zonder te toetsten voor mogelijke samenhang tussen 'delictkenmerken', reactie van de politie en persoons- en omgevingskenmerken. In het onderhavige onderzoek zijn 351 kinderen uitgebreid in kaart gebracht die in als twaalfminder voor het eerst geregistreerd werden in de politie regio's Rotterdam-Rijnmond, Gelderland-Midden en Utrecht. Gekeken is naar zowel kinderen die als betrokkene als kinderen die als verdachte in het systeem geregistreerd stonden mits het normovertredend gedrag betrof. Van alle kinderen zijn delictkenmerken, persoonskenmerken, buurtkenmerken en reactie van de politie op het gedrag in kaart gebracht. Tevens is een ernstclassificatie ontwikkeld ter differentiatie van de verschillende normovertredende gedragingen van 12minners in Nederland. Een classificatie zoals gebruikt bij adolescenten en volwassenen is bij deze kinderen niet bruikbaar aangezien deze uitgaat van artikelnummers, welke niet standaard geregistreerd worden bij 12minners en aangezien veel van de gedragingen van 12minners in dezelfde (niet-ernstige) categorie zouden vallen. Gerapporteerd zal worden in welke mate persoons- en de omgevingskenmerken urbanisatie en sociaal economische status van de buurt samenhangen met delictkenmerken en reactie van de politie.

1. Beleidsmatige achtergronden van en redenen voor de instelling van de Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie;
2. De belangrijkste "What works" beginselen (het risicobeginsel, het behoeftebeginsel, het responsiviteitsbeginsel en het beginsel van behandelingsintegriteit): uit meta-evaluaties over de effectiviteit van reeds bestaande gedragsinterventies komt naar voren dat interventies die voldoen aan deze beginselen over het algemeen effectiever zijn dan gedragsinterventies die niet of in mindere mate uitgaan van deze beginselen;
3. De tien beoordelingscriteria die door de commissie worden gehanteerd bij de vraag of een gedragsinterventie effectief is. Deze criteria zijn voor een deel afgeleid uit de What works beginselen. Daarnaast is een aantal criteria toegevoegd. Het betreft de volgende criteria:
 - Theoretische onderbouwing: De gedragsinterventie is gebaseerd op een expliciet veranderingsmodel waarvan de werking wetenschappelijk is aangetoond.
 - Selectie van justitiabelen: Het type justitiabele waarop de gedragsinterventie zich richt wordt duidelijk gespecificeerd en geselecteerd.
 - Dynamische criminogene factoren: De gedragsinterventie is gericht op het veranderen van risicofactoren die samenhangen met het criminele gedrag.
 - Effectieve (behandel)methoden: Er worden (behandel)methoden toegepast die aantoonbaar effectief of veelbelovend zijn.
 - Vaardigheden en protectieve factoren: De aanpak is mede gericht op het leren van praktische, sociale en probleemoplossende vaardigheden.
 - Fasering, intensiteit en duur: De intensiteit en duur van de gedragsinterventie sluit aan bij de problematiek van de deelnemer.

16 Criminaliteitsbeleid en onderzoek I

Sessievoorzitter: D. Moolenaar

De Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie: accreditatie van gedragsinterventies bij justitie

Thijs van der Heijden

Justitie levert een bijdrage aan de veiligheid van de samenleving door onder andere vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen uit te voeren. Een van de doelen daarbij is om te voorkomen dat een dader na terugkeer in de samenleving terugvalt in crimineel gedrag. Bij minderjarigen geldt bovendien de eis dat de vrijheidsstraf en de vrijheidsbenemende maatregel dienen bij te dragen aan de opvoeding van de jeugdige.

Een (justitiële) gedragsinterventie is gericht op het beïnvloeden van iemands gedrag om onder meer recidive te voorkomen. Gedragsinterventies kunnen worden aangeboden als voorwaarde of als onderdeel van de strafrechtelijke sanctie of maatregel. Om de kwaliteit van gedragsinterventies te kunnen vaststellen, heeft het ministerie van Justitie op 30 augustus de Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie ingesteld. Deze commissie beoordeelt of gedragsinterventies effectief (kunnen) zijn, dat wil zeggen (kunnen) leiden tot vermindering of het voorkomen van recidive (herhalingscriminaliteit). Het is de bedoeling dat negatief beoordeelde gedragsinterventies niet meer worden uitgevoerd. Justitie zal in de toekomst alleen positief beoordeelde gedragsinterventies financieren.

Tijdens een presentatie zal worden ingegaan op onder meer de volgende zaken:

14 Adolecenten en ontwikkeling van antisociaal gedrag

Sessievoorzitter: R. Veenstra

Starters en stoppers: discontinuïteit in antisociaal gedrag bij (pre)adolescenten

René Veenstra, Rijksuniversiteit Groningen

Siegwart Lindenberg, Rijksuniversiteit Groningen

Frank C. Verhulst, Erasmus Medisch Centrum, Rotterdam

Johan Ormel, UMCG, Rijksuniversiteit Groningen

In dit onderzoek wordt ingegaan op agressief en delinquent gedrag onder twaalfminners. Er is gebruik gemaakt van de eerste (11/12 jaar) en tweede (13/14 jaar) meting van TRAILS. Om een zo volledig mogelijk beeld van de ontwikkeling te krijgen is gebruik gemaakt van verschillende informanten en verschillende vormen van gegevensverzameling. De grote meerderheid van preadolescenten vertoont niet (64 procent) of nauwelijks (21 procent) antisociaal gedrag. Daarnaast is er een groep van 9 procent die persistent hoog scoort op antisociaal gedrag. In deze presentatie wordt specifiek ingegaan op jongeren die tussen de eerste en tweede meting van TRAILS zijn gestart of gestopt met antisociaal gedrag. Bij beide groepen gaat het om 3 procent van de jongeren. Stoppers hadden in het basisonderwijs vooral leerproblemen en werden om die reden mogelijk lastig gevonden door hun leerkrachten. Volgens hun leerkrachten in het voortgezet onderwijs hebben ze hun draai daar veel beter gevonden. Deze groep heeft veel zorg ontvangen van schoolbegeleidingsdiensten. Starters bleken allerlei nare gebeurtenissen te hebben meegemaakt na de basismeting van TRAILS, zoals veranderde gezinsomstandigheden, problemen met vriendschappen en slachtofferschap van pesten. Zij lijken zich hierdoor vaker boos, druk en verdrietig te voelen.

Van Verworpen Kind tot Rolmodel? De veranderende positie van antisociale jongeren aan het begin van de adolescentie.

drs. J.K. Dijkstra, Rijksuniversiteit Groningen

Aan het begin van de adolescentie vindt een opmerkelijke verandering plaats in de determinanten die verantwoordelijk zijn voor de positie van jongeren onder hun leeftijdsgenoten. Tijdens de kindertijd wordt een vooraanstaande positie veelal bepaald door (pro)sociale gedragingen van kinderen, terwijl antisociaal gedrag van negatieve invloed is, en veelal leidt tot een verworpen status. Echter, aan het begin van de adolescentie lijkt hierin een kentering op te treden en wordt antisociaal gedrag in toenemende mate positief gewaardeerd door jongeren.

De oorzaak hiervan wordt gezocht in de toegang die dit gedrag verschaft tot een meer volwassen status ter overbrugging van de discrepantie tussen hun biologische rijping en de beperkte maatschappelijke mogelijkheden (Moffitt, 1993). In dit proces spelen antisociale jongeren een cruciale rol. Verondersteld wordt dat antisociale kinderen die tijdens de kindertijd veelal worden verworpen door hun leeftijdsgenoten, aan het begin van de adolescentie gaan fungeren als rolmodel en uitgroeien tot populaire jongeren gelet op hun betrokkenheid bij antisociale activiteiten. In deze studie wordt onderzocht in hoeverre antisociale kinderen op de basisschool een verworpen positie hebben en deze in het voortgezet onderwijs 'inruilen' voor een meer vooraanstaande, populaire positie. Hierbij richt de aandacht zich op de rol van antisociaal gedrag in dit veranderingsproces. De gegevens in dit onderzoek zijn afkomstig van Trails; een longitudinaal onderzoek naar de geestelijk en sociale ontwikkeling van jongeren.

de presentatie wordt onder meer ingegaan op de organisatiestructuur van Hektor, de succes- en faalfactoren van het project en de behaalde resultaten.

Cannabis zonder coffeeshop: de niet-gedoogde cannabis markt

M. Wouters

A. Benschop

T. Nabben

In Nederland wordt de koop en verkoop van cannabis gedoogd wanneer deze via de coffeeshop loopt. Daarom zou je verwachten dat (bijna) elke gebruiker in Nederland zijn of haar cannabis daar koopt. Dit is echter niet het geval. Op het niveau van de detailhandel bestaat er, naast de coffeeshop, een wijdverspreide markt van niet-gedoogde verkooppunten. Om meer inzicht te krijgen in de omvang en aard van de niet-gedoogde verkoop van cannabis, hebben we onderzoek gedaan in verschillende gemeenten verspreid over het hele land. We hielden o.a. een straatsurvey met convenience sample in zeven gemeenten. Deze varieerden in grootte en aantal coffeeshops, inclusief twee gemeenten zonder coffeeshop. Bijna 800 huidige gebruikers vulden de enquête in. Een aanzienlijk deel van de respondenten kocht hun cannabis (ook) ergens anders dan in de coffeeshop. Van het totaal aan gekochte cannabis, werd zo'n 30% niet in de coffeeshop gekocht. Een voor de hand liggende vraag is: waarom zouden deze gebruikers hun cannabis ergens anders kopen? Door middel van regressie analyse hebben we geprobeerd hier een passende verklaring voor te vinden. Factoren die hier een rol in zouden kunnen spelen, zijn bijvoorbeeld de aanwezigheid van een coffeeshop in de woonplaats, de leeftijd (minderjarigen mogen immers niet in een coffeeshop komen) en de concentratie van coffeeshops in het centrum van een gemeente. De resultaten van deze analyse zullen gepresenteerd worden, samen met een korte typering van de niet-gedoogde cannabismarkt in Nederland.

Achtergrond

Als grensstad heeft de binnenstad van Venlo van oudsher te maken met een omvangrijk softdrugstoerisme. Met de meerzijdige aanpakstrategie Hektor wordt in Venlo de overlast en criminaliteit die samenhangt met de handel in verdovende middelen bestreden. Daarnaast zijn in Venlo eind 2004 twee coffeeshops verplaatst van de binnenstad naar de grens met Duitsland. Bureau Intraval heeft zowel een monitoring en eindevaluatie van Hektor als een evaluatie van de verplaatsing van de coffeeshops uitgevoerd.

Opzet

De onderzoeken omvatten meerdere metingen voor de verplaatsing van de coffeeshops, de inspanningen en resultaten van de verschillende onderdelen en een procesevaluatie voor de implementatie en de uitvoering van het project. Hiervoor zijn de volgende onderzoeksmethoden gebruikt: enquêtes onder bewoners en ondernemers in de binnenstad; analyse van politieregistraties; interviews met (ex)betrokkenen; en analyse van (overheids)documenten

Opbrengsten

Hektor richt zich met name op: het bestrijden van de drugsoverlast op straat; de bestrijding van drugscriminaliteit; het sluiten van illegale verkooppunten; en het verminderen van onveiligheids-gevoelens. Met name in het bestrijden van drugsoverlast op straat zijn belangrijke verbeteringen gerealiseerd. De openbare ruimte wordt meer en meer in bezit genomen door bewoners en bezoekers, terwijl de straathandel sterk is afgenomen. Uit beide onderzoeken blijkt echter dat het substantieel verminderen van onveiligheidsgevoelens en vermindering van gevolgen van drugsoverlast veel tijd nodig heeft. Bovendien is een permanente inzet van de verschillende betrokkenen vereist. De resultaten van beide onderzoeken kunnen een bijdrage leveren aan de implementatie en uitvoering van de aanpak van (soft)drugsoverlast in andere (grens)gemeenten. Tijdens

De Januskop van populariteit bij adolescenten: invloeden op sociale vaardigheden versus deviant gedrag

G.E. Huitsing, vakgroep sociologie Rijksuniversiteit Groningen

Dr. D.R. Veenstra, vakgroep sociologie Rijksuniversiteit Groningen

Prof. dr. S.M. Lindenberg, vakgroep sociologie Rijksuniversiteit Groningen

In dit onderzoek wordt voortgebouwd op een artikel van Allen, Porter, McFarland, Marsh, en Boykin McElhaney (2005) getiteld "The Two Faces of Adolescents' Success With Peers: Adolescent Popularity, Social Adaptation, and Deviant Behavior". In het artikel van Allen e.a. wordt gekeken naar de tweezijdige rol van populariteit in de adolescentie. Enerzijds lijkt er een positieve invloed op sociale vaardigheden te bestaan, anderzijds lijkt er een verband te bestaan tussen populariteit en kleine criminaliteit. Allen e.a. hebben de operationalisatie van populariteit gekoppeld aan uitgaan op de zaterdagavond, wat voor vertekening kan zorgen omdat niet alle adolescenten -zeker niet op jonge leeftijd- frequent uitgaan op de zaterdagavond. In dit onderzoek wordt het onderzoek van Allen e.a. opnieuw uitgevoerd, waarbij de gebruikte gegevens afkomstig zijn van TRAILS (n=2230). Voorlopige analyses wijzen erop dat jongeren die uitgaan beduidend meer antisociaal gedrag vertonen en dat populariteit als hoofdeffect ongerelateerd is aan antisociaal gedrag. Echter, er is ook een belangrijk interactie-effect: jongeren die weinig geliefd zijn in de klas en die veel uitgaan (bijvoorbeeld met jongeren uit de buurt) zijn het meest antisociaal. In de uiteindelijke presentatie wordt de invloed van populariteit, uitgaan en de interactie daartussen nagegaan op verschillende uitkomstmaten.

Reference List

Allen, J. P., Porter, M. R., McFarland, F. C., Marsh, P., & Boykin McElhaney, K. (2005). The Two Faces of Adolescents' Success With Peers : Adolescent Popularity, Social Adaptation, and Deviant Behavior. *Child Development*, 76, 747-760.

15 Drugs en criminaliteit

Sessievoorzitter: B. Bieleman

Een internationale typologie van jonge drug dealers

Annemieke Benschop, Bongor Instituut voor Criminologie
Dirk J Korff, Bongor Instituut voor Criminologie

In het algemeen vindt het eerste gebruik van illegale middelen plaats in de adolescentie of vroege volwassenheid. Verscheidene studies wijzen uit dat het eerste gebruik meestal gebeurt in een informele setting en dat de eerste joint, pil of snuif afkomstig is van vrienden of bekenden. Onderzoek naar de illegale drugmarkt is echter vooral beperkt tot volwassenen en richt zich meestal op de vraagzijde (kopers) en niet op de aanbodzijde (verkopers). In het kader van een internationale studie naar de relatie tussen alcohol, drugs en geweld bij jongeren (Drugs, Alcohol and Violence International, kortweg: DAVI) zijn in Nederland, de Verenigde Staten en Canada interviews afgenomen met in totaal 764 jongeren, voornamelijk 14 tot en met 17 jaar, in detentie. Daarvan hadden er 457 meer dan eens drugs verkocht.

Een clusteranalyse op basis van de kenmerken van de dealers en hun handel(swijze) resulteerde in drie typen jonge drug dealers. Deze internationaal herkenbare typologie geeft een kijkje in een tot nog toe onderbelichte component van de drugmarkt. De vraag is hierbij of Nederland - bijvoorbeeld door de aanwezigheid van coffeeshops - afwijkt van de andere landen.

Cocaïne in het uitgaansleven. Waarom is een oude drug weer populair?

drs. Ton Nabben, Bongor Instituut (UVA)

Het cocaïnegebruik in het Nederlandse uitgaanscircuit vertoont al enige jaren een stijgende trend. Dit blijkt onder andere uit regionale en landelijke monitoringstudies van middelengebruik onder jongvolwassenen (Antenne 1993-2005; en Trendwatch 2003-2005). De focus in deze ligt bij de trendsetters en trendvolgers binnen netwerken en scènes in het uitgaansleven.

Cocaïne is al jarenlang de dominante drug in de verslaafdenscene, waar het middel vaak gebruikt wordt in de vorm van base coke (crack). Bovendien wordt de drug niet altijd op smakelijke wijze Nederland binnengesmokkeld. Hoe komt het dat deze drug, ondanks deze negatieve associaties toch een revival beleeft?

Verschillende, onderling samenhangende factoren spelen hierbij een rol. Grofweg kunnen hierbij vier dimensies onderscheiden worden, van meer specifiek naar meer algemeen. Specifieke factoren hebben o.a. te maken met het 'mediagenieke' karakter van cocaïne, specifieke (subjectief ervaren) eigenschappen van cocaïne, de prijs, kwaliteit en verkrijgbaarheid. Dan zijn er wat meer algemene factoren die betrekking hebben op trendsetters, zoals de sterke behoefte aan distinctie bij de excentrieke en creatieve uitgaanselite. Ten derde doen zich ontwikkelingen voor in het uitgaansleven, waaronder multiculturalisering, en daarmee geassocieerde muziekstijlen. Ten vierde is er het algemene proces van normalisering van drugsgebruik.

Hektor in Venlo

drs. J. Snippe, Intraval

drs. B. Bieleman, Intraval

drs. H. Naayer, Intraval